

L'acció terapèutica i assistencial del gos

Eloi Bordas Pérez

Tutor: Jordi Batlle

Àrea de Psicologia

Institut Ramon Muntaner, Figueres

Octubre de 2014

"Es pot viure sense gos, però no sé si val la pena"
Heinz Rühman

AGRAÏMENTS

Primer voldria donar les gràcies a l'Albert i en Pere, del centre CTAC de Girona, que han fet possible que hagi pogut realitzar la part més complicada del treball que és la pràctica; amb ells he realitzat un curs d'ensinistrament i visites a diversos centres on es realitzen teràpies amb gossos d'assistència i he pogut viure moments molt enriquidors.

A Miguel Angel Signes, instructor de gossos d'assistència i autor del llibre "*Manual y adiestramiento de perros de terapia*" per facilitar-me els seus articles que han estat la base de la meva recerca bibliogràfica.

A la Mariona i l'Àngel, per la seva informació i per ser el fil conductor amb un altre dels meus objectius: poder compartir un dia amb un gos de teràpia.

Aquests van ser en Drako i el seu amo en Fran a qui també va un agraïment molt especial.

Al meu tutor que sempre m'ha pujat l'autoestima, valorant el que feia.

A en Quim, en Salvador, a tots els que han respost la meva enquesta i als que han mostrat interès pel que feia.

I per acabar, a la meva gossa *Uni* que m'ha fet llargues hores de companyia mentre jo feia el treball.

ÍNDEX

 Introducció	5
 Objectius	6
<u>BLOC I: MARC TEÒRIC-CONCEPTUAL</u>	7
 1.- Intervenció assistida amb animals (IAA)	7
 1.1 Estructura i classificació	8
 1.2 Classificació de les teràpies assistides amb animals	8
 1.3 Programes d'aplicació de les IAA	8
 2.- Gossos d'assistència	9
 2.1 Història	9
 2.2 Tipologia	11
 2.2.1 Gos Pigall	
 2.2.2 Gos Senyal	
 2.2.3 Gos de Servei	
 2.2.4 Gos d'Avís	
 2.2.5 Gos per assistir a persones Autistes	
 3.- Gossos de teràpia	19
 3.1 Història	21
 3.2 Gossos i TDAH	23
 3.3 Gossos, l'Autisme i l'Asperger	26
 3.4 Centres geriàtrics	28
 3.5 Centres penitenciaris	30
 3.6 Discapacitats intel·lectuals	31
 3.7 Trastorns alimentaris	32
 3.8 Persones maltractades	33
 3.9 Centres hospitalaris (Sant Joan de Déu – Barcelona)	35
 4.- El gos i l'entorn	36
 4.1 El benestar animal	36
 4.2 Jubilació	38
 4.3 Llei d'accés a l'entorn	39
 4.4 Unitat de vinculació	40
 5.- Mètode d'ensinistrament	42
 5.1 Sistema CLICKER d'ensinistrament	42
 5.2 Diferents maneres de treballar	43

<u>BLOC II: PART PRÀCTICA</u>	45
 Curs d'ensinistrament de gossos d'assistència (CTAC Girona)	45
 Font de l'Abella (Girona)	47
 Altem (Figueres)	51
 Una tarda amb en Fran i en Drako (Figueres)	54
 Sanitas Gerunda (Girona)	55
 Entrevistes:	
 A M.V.P., trastorn alimentari	57
 A Albert Marqués (CTAC Girona)	59
 A Fran (persona invident)	63
 Enquesta	66
 Conclusions	75
<u>BLOC III: ANNEXES</u>	76
 Bibliografia	76
 Webgrafia	77
 Hemeroteca	78
 Curiositats	79

INTRODUCCIÓ

Ara fa un any se'ns va morir una gosseta. Es deia Fona. Tenia només un any i algú sense escrúpols va enverinar-la. Ja havíem vist morir més gossos, tots ells de vellets... Però a la Fona no li tocava, no era la seva hora.

Ho vaig viure molt malament, mai havia sentit tanta tristor. No puc expressar-ho amb paraules.

Tothom entén que estigui trist, però no es poden fer a la idea del mal que em va fer.

Fou aleshores quan me'n vaig adonar com un gos pot remoure tants sentiments i pot sentir-se tant la seva pèrdua, i com també la seva presència pot ajudar al benestar de la persona, a estar a gust, a curar-se, a viure millor...

És per això que em vaig decidir a fer aquest treball; si el gos proporciona tant benestar, vull investigar com pot donar suport a les persones i ser una de les claus per poder tractar moltes malalties.

OBJECTIUS

Descriure les teràpies assistides amb cans, les diferents tipologies, propòsits i organització. Investigar sobre el benefici que aporta el gos com a eina terapèutica en persones amb diferents dificultats físiques i/o psíquiques i en general, qualsevol persona en situació de desigualtat. Estudiar la certesa d'aquestes teràpies en diferents sectors "diana" com poden ser reclusos, gent gran, trastorns alimentaris, TDAH, atenció especialitzada i centres hospitalaris. A partir de la recerca d'informació i la proporcionada per diferents especialistes del sector així com la part més experimental que he pogut realitzar vull arribar a poder afirmar i divulgar els beneficis del gos, i si tan sols aquest treball pot ajudar a una sola persona, ja haurà sigut profitós.

BLOC I : MARC TEÒRIC-CONCEPTUAL

1. Intervencions assistides amb animals (IAA)

Les Intervencions Assistides amb Animals (IAA) consisteixen en la participació d'animals en intervencions terapèutiques o educatives amb la finalitat de promoure la salut o l'educació i el benestar humà. No es tracta de teràpies alternatives; són programes complementaris on l'animal resulta un element motivador i facilitador de la teràpia, convertint-lo en una gran ajuda al servei del terapeuta o educador; programes dissenyats per promoure millores a nivell físic, social, emocional, educacional i/o cognitiu de la persona. Estan dirigits, desenvolupats i avaluats per un professional de la salut o de l'educació, amb objectius específics i preestablerts per cada individu i els resultats són degudament avaluats. La manera que tenen aquests gossos d'ajudar a les persones malaltes i amb discapacitats, és en primer lloc la física, que consisteix en donar avís als sords, fer d'ulls per als cecs, obrir i tancar portes, encendre i apagar llums, agafar i desfer objectes, etc. per als malalts amb problemes de mobilitat... però d'altra banda, i sense restar-li importància, hi ha l'ajuda psicològica com la companyia, la pujada d'autoestima, l'amor que donen aquests animals, el suport que sense parlar poden arribar-te a fer sentir, etc. En definitiva alegren la vida del malalt i li augmenten la qualitat de vida ja que són els seus ulls, les seves orelles, els seus peus, les seves mans...

James Brossard ja ho va manifestar en 1944 *"els animals de companyia són una part integral de la vida familiar i han de ser considerats com un factor bàsic de la higiene mental"*.

Amb el transcórrer dels anys i arran d'un esdeveniment inesperat Boris Levinson en 1953 va traslladar el valor terapèutic de l'animal de la llar a l'àmbit terapèutic, manifestant que els gossos sense ser directament terapèutics sí que facilitaven la comunicació, la connexió amb l'entorn i el desenvolupament saludable de la persona.

Des de llavors s'han realitzat nombrosos estudis, descrit els beneficis de la interacció entre les persones i els animals: els beneficis de les intervencions assistides amb animals (IAA) i professionalitzant aquestes interaccions.

Beneficis:

- Preventius
- Físics
- Socio-emocionals
- Educatius
- Psicològics

Hi ha estudis formals que demostren que a nivell físic:

- Les persones que comparteixen la seva vida amb un animal tenen menor pressió sanguínia i gaudeixen de menys problemes de salut (Friedman, 1983, Anderson, 1992)
- Les persones amb cardiopaties que viuen amb animals (de companyia) tenen una major tasa de

supervivència (Friedman, 1980)

-Tenen una millor salut física degut a l'exercici que realitzen amb els seus animals (Serpel, 1990)

-Les persones amb animals de companyia tenen millor benestar psicològic (Serpel, 1990)

-El contacte amb animals de companyia quan hom és petit desenvolupa conductes relacionades amb el tracte vers altres, cosa que afavoreix que durant el creixement i la transició a l'etapa adulta mostren més capacitats que altres persones en quant a cuidar dels altres (Melson, 1990)

-L'autoestima dels nens es veu millorada per tenir un animal de companyia (Bergensen, 1989)

-Els gossos exerceixen una acció preventiva i terapèutica contra l'estrès (Allen, 1990)

1.1 Estructura i classificació de les activitats assistides amb animals

Les AAA: Activitats Assistides amb animals, contribueixen a la millora de la qualitat de vida de les persones ja que aporten beneficis motivacionals i terapèutics. No contempen objectius clars per a cada sessió, no requereixen que es prenguin notes de cap tipus, són activitats de contingut espontani i no tenen una durada definida.

Les IAA: Intervencions Assistides amb Animals estan dissenyades per promoure millores en el funcionament físic, social, educacional, emocional i cognitiu de la persona. En elles l'animal forma part integral del programa per promoure uns objectius mèdics o educatius. Està dirigida desenvolupada i avaluada per un professional de la salut o de l'educació. Les IAA es poden realitzar tant de forma grupal com a individual, però sempre hauran de ser degudament documentades i avaluades, ja que compten amb objectius específics per a cada individu, el progrés del qual ha de ser mesurat i analitzat.

Els programes PAR: Els Programes Animal Resident són aquells en els quals els animals resideixen dins d'un centre de forma permanent i participen tant al programa d'IAA com en AAA.

1.2 Classificació del professional de les teràpies assistides amb animals

Els TTA: El Tècnic en Teràpia Assistida amb Animals és un professional format en l'entrenament i maneig d'animal alhora que maneja els conceptes bàsics de diferents discapacitats. Ell intervé en les sessions de teràpia conjuntament amb l'animal, formant un binomi entre els dos

Els ETA: Expert en Teràpies Assistides amb Animals és un professional de la salut o de l'educació amb els coneixements de la teràpia o educació assistida amb animals per així poder introduir el binomi TTA-gos als seus programes terapèutics o educatius.

1.3 Programes d'aplicació de les IAA

Es diferencien els següents programes segons les característiques pròpies

Les TAA: Teràpies assistides amb animals dirigides per un professional de la salut.

Les EAA: Educació assistida amb animals dirigida per un professional de l'educació,

Les DAA: Diagnòstic diferencial assistit amb animals, programes que donen suport a un diagnòstic mèdic mitjançant les TAA.

No hem de pretendre que el gos satisfaci totes les necessitats de la persona.

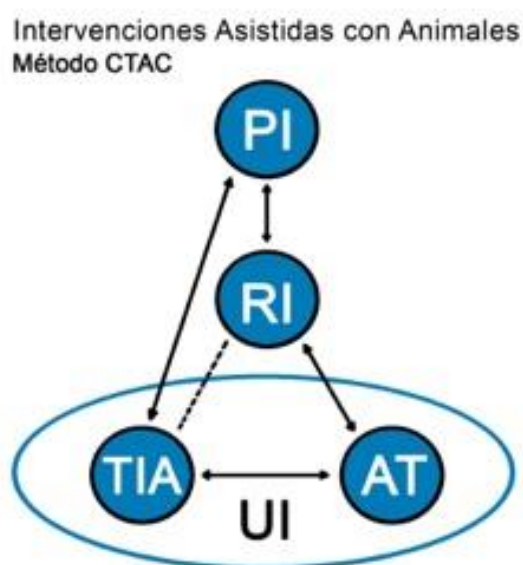
RI: Receptor de la intervenció; persona que mitjançant un professional de les IA interacciona amb

l'animal de teràpia, obtenint beneficis.

TIA: Tècnic en intervencions assistides amb animals professional del camp de les relacions humanes i alhora en el maneig i el benestar del animal, el seu objectiu és facilitar i potenciar la relació entre el animal de teràpia i el RI seguin uns protocols establerts.

EIA: Expert en intervencions assistides amb animals; professional de l'àmbit de la salut, de l'educació o del social format per aplicar les IAA en el seu programa amb la finalitat d'aconseguir uns objectius prèviament establerts amb el RI.

UI: Unitat d'intervenció; binomi format pel gos de teràpia i el TIA que intervenen en sessions de IAA.

Font 1: quadre sinòptic de les intervencions assistides

2.- GOSSOS D'ASSISTÈNCIA

Un gos d'assistència és un gos que ha estat ensinistrat, examinat i acreditat per assistir a una persona amb discapacitat.

2.1 HISTÒRIA

Al segle XX, es va començar a utilitzar els gossos per afavorir la vida dels ferits de la 1ª guerra mundial.

Ensinistraven gossos per ajudar els soldats cecs i va sorgir la primera escola a Pottsdam, Alemanya. Més endavant, Morris Frank, que era invident, va obrir una escola de gossos guia a EUA i li va posar el nom de "The seeing eye", que significa "els ulls que hi veuen".

A l'Estat espanyol, els primers gossos guia van arribar l'any 1963, provinents de l'escola de Rochester. El primer centre d'ensinistrament es va crear a Sant Joan, a Mallorca, amb el patrocini de *General Òptica*, que va funcionar fins al 1987. L'any 1991 la *Fundación Once del Perro Guia (FOPG)* va iniciar la seva producció, seguint les tècniques apreses per l'escola anglesa de la *GDBA-The Guide Dogs for the Blind Association*.

Al 1976, va sortir la idea d'ensinistrar gossos senyal. La idea va sorgir a Amèrica quan els pares d'una noia sorda van buscar alguna forma de donar-li a la seva filla certa independència, però alhora seguretat i companyia. Així va sorgir l'associació "*The Hearing Ears*" que entrenava gossos per alertar els propietaris de sorolls específics. Al 1982 la idea va arribar a Regne Unit i d'aquí a la resta d'Europa.

La idea d'entrenar a gossos de servei ja va començar al segle XVIII, però van haver de passar 20 anys fins que es van començar a estudiar les avantatges pràctiques de la relació entre humans i gossos. Actualment hi ha moltes organitzacions arreu del món que ofereixen independència, seguretat i companyia a persones amb discapacitats físiques amb gossos encarregats d'identificar necessitats pràctiques per cada tipus de persona.

Recentment, s'ha estudiat l'assistència amb gossos per persones autistes o per detectar diverses patologies. És una idea recentment nova però que està donant molts bons resultats i molts experts asseguren que la investigació sobre aquest tema només acaba de començar.

Font 2: futur gos d'assistència

2.2 TIPOLOGIA

2.2.1 GOS PIGALL

La discapacitat visual és la condició de la persona amb privació del sentit de la vista. Un deficient visual, és una persona amb una visió, que no arriba, malgrat les correccions òptiques adients al 100% de resta visual. La resta visual la formen dos paràmetres de definició visual: l'agudesesa i el camp.

Algunes discapacitats visuals:

Glaucoma
Despreniment de la retina
Cataractes
Astigmatisme
Distròfia corneal
Cel·lulitis orbitaria
Leucoma corneal
Glaucoma secundari
Neuritis retrobulbar

Font 3a: invident amb el seu gos d'assistència

L'usuari també ha de reunir una sèrie de característiques i requisits per a una compenetració perfecta amb el gos guia. No tots necessiten o valen per disposar d'aquest servei pel que se solen realitzar una sèrie d'informes mèdics, psicològics i sobre la mobilitat de l'usuari sol·licitant. A partir d'aquí es fan unes valoracions a nivell social, psicològic, mèdic i de mobilitat on es valora el grau d'autonomia.

Les races que s'utilitzen principalment són el **Golden Retriever**, el **Labrador Retriever** i el **Pastor Alemany**; també es poden utilitzar encreuaments d'aquestes races, tot i que s'ha de fer una bona selecció en aquests casos.

Treball base que realitza un gos guia:

Ús de l'arnés: Mitjà de comunicació entre el gos i el seu amo.

Principi de la línia recta: El gos respondrà a les ordres de direcció de la persona i una vegada presa la direcció indicada mantindrà una línia recta fins a rebre una nova ordre o fins que hagi de desviar-se o parar-se degut a influències ambientals.

Treball amb les voreres: El gos ha de marcar la seva presència mitjançant un apropament positiu. Ho fa parant-se.

Treball amb els obstacles: El gos sempre ha de donar espai suficient a la persona cega per tal de que no s'hi entrebanqui amb els obstacles. Ha de ser conscient de la posició i la mida de la persona que el maneja en relació a si mateix.

Trànsit: És el punt potencialment més perillós del desplaçament. Ha d'estar ensinistrat per, davant la presència de trànsit a prop, ha d'ignorar l'ordre d'avançar i romandre a la vorera. Davant la presència de trànsit llunyà s'ha d'esperar fins que els vehicles hagin passat o es parin de manera segura.

Transports públics: El gos aprendrà a pujar als transports públics, buscar un seient buit i quedar-se quiet, trobar portes i escales, etc.

Un cop finalitzada la feina de l'ensinistrador, i el gos ja ha adquirit tots els coneixements, ve la fase d'acoblament amb el seu nou propietari. La persona seleccionada passa un mes al centre d'ensinistrament amb el gos, per tal d'aprendre com i què ha de fer per manejar-lo. S'ha de desenvolupar un vincle mutu de respecte, afecte i comprensió, fins a un grau que permeti que la persona i el gos siguin un, en perfecte harmonia. El gos ha de fer la seva feina de manera decidida, de la mateixa manera que ho han de fer les accions de veu i gestos de la persona; una conducta indecisa per part de qualsevol dels dos pot portar a confusió i provocar la pèrdua d'equilibri i confiança del conjunt. La persona que maneja l'animal ha d'esperar un bon nivell de rendiment i ha d'estar disposat a desenvolupar un règim estricte per aconseguir-ho, s'ha de fer respectar. La confiança mútua és imprescindible ja que la falta d'aquesta pot provocar errors induïts per l'estrès. L'entorn canvia constantment i tots dos han d'estar preparats per desviar la seva atenció d'una situació a una altra quan esdevinguin aquests canvis.

Aquet any, concretament el 7 de maig L'ONCE va presentar l'Obi Wan, el primer caniche gegant que fa de gos guia a l'estat. Té dos anys, és molt actiu i ajuda a l'Antònia Pons, una senyora invident que resideix a Lleida.

Font 3b: l'Antònia Pons amb l'Obi Wan

La principal característica principal d'aquest Caniche gegant (una raça molt poc freqüent a l'estat) és que és un gos antial·lèrgic, especialment indicat per les persones cegues o amb incapacitat visual que pateixen intolerància al pèl caní i que fins ara tenien problemes amb altres races de gossos guia per aquest motiu. Això suposa un pas endavant a la millora del servei de guia.

2.2.2. GOS SENYAL

El gos de sords o gos senyal és un gos d'assistència per a persones amb discapacitat auditiva.

Discapacitat auditiva la sordesa és la falta de la capacitat auditiva, també és coneguda per hipoacúsia, que és una reducció total o parcial en la capacitat de comprendre o detectar els sons. Per percebre la informació les persones amb problema de sordesa presenten una sèrie de dificultats especials.

Algunes discapacitats auditives: {

- Alteració de l'audició
- Presbiacúsia
- Síndrome d'Usher
- Hipoacusia
- Sordesa

Els gossos estan ensinistrats per avisar l'usuari sobre una diversitat de sons:

- Timbre de casa
- Despertador
- Electrodomèstics (microones, rentadora centrifugant...)
- Telèfons fixos i diferents tons de mòbil
- Nom de l'usuari (t'avisaran si algú et crida pel teu nom)
- Clàxon trànsit
- Plor de nens i bebès
- Cascavells o campanes, que l'usuari ubica en llocs específics necessaris (al voltant d'un espai on aquesta restringit un nadó, per exemple)

- Alarma d'incendis
- Habilitats específiques segons les necessitats de l'usuari

Quan el gos sent aquests sons, avisa l'usuari amb un gest après (toca el peu amb la seva ànega o recolza les seves dues ànegas davanteres sobre la teva cama) i quan ha aconseguit la seva atenció, el condueix a la font del so. En el cas de sons perillosos (un clàxon quan s'està caminant pel carrer), el gos saltarà amb les seves dues potes davanteres per avisar i frenar l'usuari.

2.2.3 GOS DE SERVEI

Educat i ensinistrat per prestar ajuda en les activitats de la vida diària, tant a l'entorn privat com a l'entorn extern, a les persones amb una discapacitat física.

El gos de servei és ensinistrat per donar suport a persones amb discapacitats físiques com per exemple aquelles que són usuàries de cadires de rodes o crosses.

Discapacitats físics: La discapacitat física es pot definir com un inconvenient, resultant d'una impossibilitat o impediment motor de la persona afectada. Això significa que les parts afectades són els braços i/o les cames. Algunes discapacitats físiques són:

- Distròfies.
- Acondroplàsia.
- Malaltia de Fahr.
- Apoplexies.
- Síndrome de Tourette.
- Malaltia de Strumpell.
- Poliomielitis. Mielitis transversa.
- Osteogènesi imperfecta (Ossos de vidre).
- Síndrome de Guillain Barré.
- Displàsia.
- Corea de Huntington.
- Atàxia de Friedreich.
- Dystonia muscular
- Espina bífida.
- Paràlisi cerebral.
- Parkinson.
- Esclerosis Múltiple.

Font 4: en Salvador i el seu gos [Foto pròpia]

Una persona té una discapacitat motora quan les seves extremitats superiors i/o inferiors no aconsegueixen desenvolupar-se com qualsevol persona normal que no té cap tipus de discapacitat. Aquesta discapacitat es causa d'una lesió en el sistema nerviós central (a prop de la medul·la o l'encèfal) durant l'embaràs o en l'etapa post natal.

Diferents habilitats els converteixen en una ajuda de gran utilitat per als usuaris.

Tasques específiques del gos de servei

- Encendre /apagar llums
- Obrir i tancar portes
- Tirar de la cadira de rodes
- Buscar i localitzar
- Calaixos (obrir i tancar)
- Desvestir l'usuari
- Donar suport ens els trasllats
- Ajudar en les caigudes
- Portar objectes

Font 5: en Pere, del centre CTAC, fent una exhibició amb un gos d'assistència

Aquests gossos donen major independència i major connexió amb l'entorn facilitant i normalitzant la vida dels seus usuaris, disminuint notablement les diferències amb la resta dels ciutadans.

2.2.4 GOS D'ALERTA MÈDICA O AVÍS

Gossos educats i ensinistrats per donar una alerta mèdica a les persones que pateixen malalties com l'epilèpsia, la diabetis o altres malalties, que puguin necessitar el seu servei. El gos és ensinistrat per assolir una tasca o tasques que beneficien al receptor alertant o responent adequadament davant d'aquests episodis.

El gos ha d'estar ensinistrat com a mínim en una "habilitat de resposta adequada", per exemple: alerta mitjançant el lladruc, alerta mitjançant el contacte físic, activació d'un sistema mèdic d'emergència, etc.

-Atacs epilèptics

Són gossos capaços mitjançant lladrucs d'avisar al seu amo, que en breu pot patir un atac, això permetrà a l'afectat d'estirar-se per no donar-se cap cop i avisar un familiar; en cas de ser un infant el gos avisa directament als pares.

-Comes diabètics

El gos té el sentit de l'olfacte molt desenvolupat i detecten els canvis d'olor en el nostre cos abans d'una crisi diabètica; es mouen hiperactivament al seu voltant per avisar-los o mitjançant lladrucs.

-Càncer

El processos tumorals produeixen també una olor particular que els humans no podem percebre però sí els gossos i també poden avisar-nos. Segons experts¹ aquest fenomen ha estat provat científicament (hospital Amersham, Anglaterra); durant set mesos es va entrenar a un grup de gossos de diferents races i edats per distingir entre l'orina de pacients sant i d'afectats de càncer; per cada gos es van fer servir set mostres d'orina de les quals només una pertanyia a un pacient amb càncer. La prova es va repetir nou vegades amb cada animal, tots els gossos van seleccionar com a positiva una mostra d'un pacient que no patia càncer, com tots la seleccionaven com a positiva se li van fer més proves al pacient i se li va detectar un tumor en el ronyó dret.

Font 6: gos d'alerta mèdic. Gos detector de càncers

¹Alicia Dell Arciprette, article extret de: www.enbuenasmanos.com

2.2.5 GOSSOS PER ASSISTIR A NENS AMB LA SÍNDROME DE L'ESPECTRE AUTISTA

Aquests gossos són ensinistrats per vetllar de la integritat física de les persones que pateixen aquest trastorn, guien a la persona i eviten situacions compromeses i d'emergència; permeten augmentar la interacció social, disminuir les conductes auto estimuladores i augmentar el llenguatge verbal.

Aquests gossos milloren notablement la qualitat de vida d'aquestes persones reduint la seva conducta estereotipada millorant la seva integració social i comunicació. Un altre aspecte important és que eviten conductes de fuga molt habituals en aquestes persones, molt sensibles a les situacions noves i als estímuls sensorials. En el cas dels nens donen molta tranquil·litat als pares que fer un simple passeig es podia convertir en un suplici.

Font 7: jove fent teràpia d'estimulació tàctil i sensorial amb un gos

3.- Gossos de teràpia

El gos de teràpia és aquell que ha estat seleccionat, entrenat i ensinistrat específicament per tal d'integrar-se dins d'un programa terapèutic o educatiu com a eina pel professional per tal de millorar la qualitat de vida, l'estat físic, emocional i cognitiu i també per la integració de les persones.

El gos de teràpia ha de tenir un caràcter afectuós, tenir una bona socialització, que li agradi el contacte humà i evidentment, ser ben ensinistrat. Com més habilitats tingui més enriquidores poden ser les sessions.

Golden Retriever, Border Collie, Cocker Americà, King Charles o mesclats però això sí es descarten els gossos catalogats per llei com a perillosos.

Font 8: Ana L. –síndrome de l'espectre autista- acariciant el gos

Font 9: Laika, gos de teràpia de Sant Joan de Déu de Barcelona

El gos manta

El gos manta és un gos de teràpia específicament seleccionat i ensinistrat per aportar estimulació sensorial i afavorir la relaxació muscular de l'RI fent servir les posicions canines CTAC. Aquestes descriuen les diferents maneres de posicionar el gos manta i al TIA en funció de les capacitats, ubicació i objectius terapèutics de l'RI.

Exemples d'estimulació a nivell sensorial

- Estimulació somàtica, que és pel contacte directe amb el gos
- Estimulació tàctil, a través de la pell i de les mans de les diferents parts del gos
- Estimulació propioceptiva. Ajuden a percebre el cos de forma activa gràcies als petits moviments del gos, del nen a l'hora d'interactuar amb ell
- Estimulació auditiva i vibratòria. El gos oferirà a l'RI un repertori fascinant
- Estimulació olfactiva, tant de la pròpia realitat del gos com dels seus accessoris

Font 10: representació gràfica de l'estimulació temprana amb el gos manta

3.1 HISTÒRIA

El terme de Teràpia Assistida pot sonar relativament nou, però la veritat és que al llarg de la història els animals han tingut un paper important en la vida de les persones.

En l'antiga Grècia ja es coneixien els poders favorables dels animals i s'utilitzaven passejos a cavall com a part de la teràpia en persones amb malalties incurables. No va ser fins fa relativament pocs anys, que es va començar a fer estudis per entendre la relació entre persones i animals. John Locke, al 1669, ja va començar a fer teories la funció socialitzadora d'alguns animals. La primera data històrica on es va utilitzar l'ús d'animals com a part d'un tractament va ser al 1792 al Refugi de York (Anglaterra). Allà, William Tuke va intentar que els residents tinguessin la millor vida possible i va fer servir els animals com a reforç positiu.

El 1859, Florence Nightingale va escriure en el Notes of Nursing: *“Un petit animal de companyia, és sovint una excel·lent teràpia contra la malaltia, especialment en malalties hospitalàries de llarga duració. Poder cuidar d'un animal per si sol ajuda a recobrar l'autoestima i l'anima a fer altres coses”*.

El següent fet històric remunta al 1867 a Bielefeld (Alemanya), allà es va fundar Bwethal i tractaven a persones amb epilèpsia i una part del seu programa d'ajuda es basava en l'ús d'animals de companyia. Actualment, és un sanatori per persones amb trastorns físics i segueixen mantenint aquest apartat en el seus tractaments.

Després de la Segona Guerra Mundial, 1944-1945, es van utilitzar animals com a part de la rehabilitació dels aviadors ferits en servei en els “Centre per Convalescents de l'Exèrcit de l'Aire” a Nova York (EUA). I més tard, el 1948, El Dr. Samuel B. Ross va fundar una granja per la reeducació de nens i joves amb trastorn de comportament utilitzant els animals.

El naixement de la TA actual es deu a la troballa accidental del psiquiatra infantil americà Boris Levinson. Va observar que un pacient, que fins al moment s'havia mostrat molt poc comunicatiu, interactuava positivament amb el seu gos Jingles i el va començar a introduir en el tractament del jove pacient.

El 1966 el músic cec Erling Stordahl va fundar el “Centre Beitostolen” a Noruega. Es tractava d'un centre de rehabilitació per a persones invidents i amb discapacitats físiques i s'utilitzaven gossos i cavalls com a part del seu programa.

A partir dels anys 60, quan Levinson va publicar l'article “The dog as a Co-Therapist” publicat a la revista Mental hygiene el 1962, es van començar a fer diversos estudis sobre la influència positiva dels animals en la salut humana.

Als anys 70, Samuel i Elisabeth o'Leary Corson van realitzar un estudi per avaluar la viabilitat d'un programa de teràpia assistida per gossos a l'Hospital de la Universitat Estatal de Ohio. Els resultants obtinguts van ser molt encoratjadors. Dels 50 pacients més introvertits, 47 van

millorar notablement.

Al 1980, E. Friedman, J. Lynch i S. Thomas van publicar l'estudi "Animals de companyia i supervivència en pacients any després de sortir de una unitat de cures intensives", realitzat amb 92 pacients. Es va arribar a la conclusió que pacients que conviuen amb animals de companyia vivien més temps. Ja que la soledat és una factor que contribueix al risc de mortalitat prematura especialment en malalties coronàries.

Altres estudis realitzats i amb molt bons resultats van ser els que van dur a terme el Dr Aaron Katcher (Universitat de Pensilvània, 1991), James Serpell (1991), Marcel Heiman, Michael McCulloch, S. R. Rice, L. T. Brown, H. S. Caldwell, etc.

Actualment, les investigacions sobre aquest tema no paren d'avançar i s'estudia la possibilitat d'establir la TA com a part normal de les teràpies.

Font 11: Boris M. Levinson, pare de les teràpies assistides amb gossos

3.2 TERÀPIA ASSISTIDA AMB GOSSOS I NENS AMB DÈFICIT D'ATENCIÓ I HIPERACTIVITAT (TDAH)

Els nens i adolescents amb trastorn de dèficit d'atenció i hiperactivitat(TDAH), solen tenir problemes psicosocials i solen presentar: impulsivitat, agressivitat, impaciència, trastorns conductuals, falta de tacte vers a altres persones, busquen sensacions noves amb la qual cosa solen adoptar comportaments de risc, conducta desafiant, baixa autoestima, problemes en l'atenció, concentració, aprenentatge i en el rendiment; tot això provoca fracàs escolar i conflictes en les relacions interpersonals.

També aquests nens i adolescents pateixen d'ansietat, estres i depressió i la teràpia amb animals té un impacte directe tant a la resposta psicològica com la fisiològica reduint aquests símptomes. Amanyagar un gos és beneficiós per a la salut i el benestar d'una persona, ja que la qualitat de les relacions socials depenen en gran part del tacte.

Les sessions de teràpia amb gossos són una font de gratificació tàctil amb valor terapèutic, tant per la millora de la salut psicològica com física (Fine 2003): " Els gossos tenen un efecte terapèutic sobre les persones provoquen un efecte tranquil·litzador i redueixen el nivell d'excitació" Baun 1984; el seu estudi relaciona el contacte tàctil amb un gos amb baixes pressions sanguínies induïdes experimentalment.

Els objectius a aconseguir en les sessions de teràpia assistida amb gossos amb aquest col·lectiu són els següents:

- Major motivació, atenció i concentració en el seu entorn immediat.
- Augmentar la motivació en activitats com la lectura , l'aprenentatge i el treball en equip, millorant la capacitat per seguir instruccions.
- Reduir la impulsivitat i l'agressivitat.
- Millorar l'autoestima i l'auto disciplina.

Font 12: gos de teràpia

Durant les sessions els gossos es podran utilitzar de les següents formes:

Com a font de tranquil·litat i atenció

"Els gossos poden induir un estat de relaxació immediata, psicològicament tranquil·litzador pel simple fet d'atraure i mantenir la nostra atenció"(Katcher et al; 1983)

L'atenció dirigida als gossos s'associa amb una inhibició del comportament perquè el nen no sap que farà el gos, aquest constitueix un estímul que presenta novetats constants i això crea un espai de temps durant el qual el nen pot formular preguntes sobre el gos, crea una curiositat que només serà satisfeta si el nen fa les preguntes adequades.

Com objecte transicional

Utilitzar un gos com objecte transicional es converteix en una defensa molt efectiva contra l'estrès, l'ansietat, la inseguretat; els hi obre les portes a facilitar l'expressió de sentiments. També fomenta l'auto disciplina, augmenta l'autoestima, la sensibilitat, l'àrea socio-emocional i es treballa el reforçament lògic matemàtic. Aprenen a respectar torns i treballar seguint d'instruccions, programes de lectura i dicció.

Com a Element no Amenaçador i Company de Joc

Perquè el tractament sigui més efectiu és bé disposar d'un marc en el qual el nen o adolescent no se senti amenaçat o desafiat. Sabem que els animals són menys desafiadors que els humans el que permeten millorar la seva habilitat de relacionar-se sense amenaces. Seguidament, és més fàcil que traslladin el seu interès cap a l'educador o terapeuta, la qual cosa facilitarà la comunicació entre tots dos, fent l'animal de "lubrificant social".

Katcher i Wilkins (2.003) diuen referent a això: "Ja que la presència de l'animal dirigeix l'atenció del nen cap a l'exterior, redueix el nivell d'excitació i permet que el nen percebi amb més precisió el comportament dels terapeutes i altres nens, inhibint d'aquesta manera la utilització dels

prejudicis negatius sobre la intenció del terapeuta. Aquesta tendència afavoria el desenvolupament d'una xarxa d'atribucions positives cap a l'animal, el personal relacionat amb els animals i els altres nens”.

Quant a la utilització d'un animal com a company de joc, sabem que és més efectiu que els jocs o joguines tradicionals ja que en ser un ésser viu provoca una gamma de reaccions més àmplia; així com, és capaç de proporcionar molta interacció. Katcher i Wilkins (2003) diuen: “La manera de jugar dels nens TDAH i trastorns de conducta tendeixen a fer atribucions negatives sobre els seus companys, els seus pares i els adults, projectant hostilitat i justificant el seu propi comportament agressiu. La gent relacionada amb els animals és percebuda de forma positiva, i en introduir els animals en la teràpia existeix una major interacció positiva entre el pacient i el terapeuta”.

Com Potenciador de l'aprenentatge

Des del moment en què el nen o la nena es troba amb l'animal, aquest li servirà de mestre, amic i terapeuta”. També *Melson (1.990) ens diu que un gos és beneficiós per al desenvolupament del nen. Sabem que un animal de companyia no solament modifica l'entorn educatiu i terapèutic sinó que a més, en nens amb T.D.A.H., els pot ajudar a aprendre noves habilitats i a reduir els problemes de comportament. “La competència aconseguida a través del domini de la por, l'aprenentatge dels comportaments necessaris per cuidar als animals i l'increment de l'habilitat per experimentar una interacció social gratificant amb els animals, amb el personal i amb altres nens, augmentaria l'autoestima i la probabilitat que el nen desitgés aprendre en altres contextos”.

Com a Model

Un exemple de la utilització del gos com a model ho podríem obtenir quan tractem de fomentar l'auto disciplina en el nen o adolescent. El simple fet d'ensinistrar a un gos en l'obediència fa que perfeccioni la seva capacitat d'auto disciplina, a més de fomentar la concentració i la seguretat

Com a reforçador de conductes

En un nen hiperactiu que ja té interès per l'animal i vol jugar amb ell; el terapeuta, abans d'iniciar el joc, pot demanar-li que romangui assegut durant un temps i d'aquesta manera treballar la tranquil·litat i el seguiment d'instruccions.

En definitiva, la utilització d'animals de companyia, especialment el Canis familiars, com a eina al servei de l'Educador/a o Terapeuta potencia l'aprenentatge, modifica l'entorn educatiu i terapèutic i facilita que s'aconsegueixin els objectius més ràpidament, Resultant especialment útil en nens amb Trastorns Dèficit d'Atenció i Hiperactivitat, millorant la seva qualitat de vida i la seva integració social.

3.3 TERÀPIA AMB GOSSOS PER A PERSONES MALALTES D'AUTISME I LA SÍNDROME D'ASPERGER

"L'autisme infantil és un trastorn de la intercomunicació i de la interacció que s'organitza en els trenta primers mesos de la vida i que dóna lloc a un deteriorament del desenvolupament emocional i cognitiu. Les característiques essencials del trastorn autista són la presència d'un desenvolupament marcadament anormal o deficient de la interacció i comunicació socials, amb falta de capacitat de resposta a les persones i un repertori summament restringit d'activitats i interessos" (Llúcia Viloca)

No tots els nens presenten els mateixos símptomes, hi ha diferents graus; els més importants són:

- Dificultats per mantenir el contacte visual amb altres persones
- El 75% dels nens amb Autisme tenen un retard mental associat
- Dèficit de la interacció social
- Dèficit en el llenguatge verbal i no verbal
- Repertori restringit d'interessos i conductes
- Àmplia varietat de simptomatologies: hiperactivitat, camp d'atenció reduït,
- Impulsivitat, agressió, autolesions, etc.
- Poden sorgir irregularitats en la ingesta d'aliments i/o del son.
- En la majoria dels casos persisteixen els problemes en l'edat adulta.-
- El perfil de les habilitats sol ser irregular independentment del nivell de intel·ligència.
- Patrons repetitius de l'activitat, tendència a la rutina i dificultats en la imaginació social.

El gos d'assistència està ensinistrat per aconseguir augmentar la interacció social, disminuir les conductes autoestimuladores i incrementar les conductes de joc i millora del llenguatge. Per tant s'intenta aconseguir els següents objectius:

- Millorar els patrons de la son.
- Comunicació.
- Conductes disruptives: evitant conductes de fuga.
- Reducció de conductes estereotipades.
- Seguretat i prevenció d'accidents.
- Millora de qualitat de vida.
- Integració social.

La Síndrome d'Asperger és un trastorn greu del desenvolupament, considerat com un trastorn neurobiològic i caracteritzat per desviacions o anomalies en molts aspectes del desenvolupament social i comunicatiu de l'afectat.

afecta aproximadament a 7 de cada 10.000 persones, amb més incidència en els nens que en les nenes. La seva discapacitat **no és evident**, només es manifesta amb comportaments socials inadequats i amb greus mancances de desenvolupament:

- Manca d'empatia
- Interacció ingènua, senzilla, poc apropiada i d'una sola direcció
- Poca habilitat per fer amics i relacionar-se
- Llenguatge pedant i repetitiu
- Comunicació verbal molt pobra
- Intensa absorció per temes concrets (dinosaus, transports, astronomia, etc.)
- Moviments maldestres i poc coordinats a més de postures estranyes

En la gran majoria dels casos, les persones amb SA tenen **un nivell d'intel·ligència normal o superior**. Tot i així, presenten dèficits cognitius i un estil d'aprenentatge peculiar. Entre les dificultats cognitives que poden obstruir la seva adaptació escolar i acadèmica podem destacar:

- Rigidesa mental: pensament lògic, concret i extremadament realista
- Poques habilitats d'organització i planificació
Dificultats en la comprensió lectora i el pensament abstracte
- Poca capacitat de generalització
- Problemes d'atenció i de memorització
- Dificultats grafòmetres
- Falta de motivació per a l'aprenentatge

Amb els gossos podem obtenir diversos beneficis:

- Estimulen el caràcter social i potencien les relacions, fomenten l'empatia, poden ajudar a augmentar l'autoestima, ajuden al control dels impulsos.
- El treball amb el llenguatge no verbal és important i també el treball amb la postura del cos, afavorint la socialització i millorant el contacte físic. És un estímul que també permet treballar aspectes cognitius.
- A través de la teràpia amb gossos és possible arribar de forma més eficient a la rehabilitació del pacient.

Font 13: pacient amb gos de teràpia

3.4 TERÀPIA ASSISTIDA EN CENTRES GERIÀTRICS

Cusack, (2008): *“Els animals tenen una capacitat il·limitada per a l'acceptació, l'adoració, l'atenció, el perdó i l'amor incondicional. Encara que existeix el potencial perquè una varietat de persones pugui obtenir beneficis mitjançant la seva associació amb animals de companyia, és major en el cas dels ancians, el vincle dels quals amb els animals de companyia és potser més forta i més profund que en qualsevol altra edat”.*

Font 14: iaia gaudint de la visita d'un gos de teràpia en un centre geriàtric

Granger i Kogan (2003) diuen al respecte: *“Els estudis que investiguen els efectes de la TAA en les persones que viuen en les residències geriàtriques han demostrat efectes positius en l'augment de l'atenció, la millora del benestar psicològic, la interacció interpersonal i la consciència social, l'augment de la satisfacció amb la pròpia vida, la socialització, la comunicació, la concentració i el descens de la depressió”.*

La gent gran són un sector de la població que es veu molt beneficiat pel càlid contacte humà-gos. Noten:

- Millores a curt i a llarg termini
- Estímuls multi sensorials
- Catalitzador d'interaccions avi/gos
- Font de motivació
- Modificació de l'entorn
- Reforçador de conductes

Font 15: gossos de teràpia preparats per entrar a la feina

Tant les sessions de *Teràpia* o *Activita't* milloren la qualitat de vida de les persones d'aquest col·lectiu ja que alleugen els sentiments de solitud, depressió i avorriment, que tenen algunes de les persones que es troben ingressades en un geriàtric; les sessions van encaminades cap a la millora de les àrees d'activitat, comunicació verbal, converses sobre animals, socialització amb treballadors del centre i altres residents, entre unes altres.

Si tenim en compte que les persones grans estan molt pendents de la seva salut, tot el que els distreu de pensar en ella, afavoreix el seu estat d'ànim, la seva ansietat disminueix i augmenta el seu benestar, pel qual la seva qualitat de vida millora.

Font 16: gos, pacient als peus d'un avi

3.5 TERÀPIA AMB GOSSOS ALS CENTRES PENITENCIARIS

L'ús d'animals a les presons ha anat en augment aportant un gran nombre de beneficis tant pels reclusos com per als funcionaris. S'ha detectat una reducció de la violència i altres comportaments antisocials, suïcidis i addicció a drogues millorant així la relació entre els propis interns i amb els funcionaris de la presó. Quant al terreny sentimental augmenta l'autoestima dels reclusos, els quals desenvolupen sentiments de compassió, paciència i confiança.

La TA amb gossos en els centres penitenciaris comporta amplis de beneficis. Podem resumir-los en 7 punts bàsics: 1. Millora l'autoestima. Els gossos desperten sentiments com la simpatia, la tolerància, la confiança, la compassió i la paciència en els reclusos. I és que, a diferència de les residències geriàtriques, on es treballen aspectes motors, en les institucions carceràries es posa èmfasi en els rols afectius, que milloren l'autoestima.

- Proporciona afecte sense amenaces ni judicis. Això afavoreix àdhuc més la millora de l'autoestima ja que el gos no els jutja pel motiu pel qual han estat empresonats, simplement responen recíprocament cap a les mostres d'afecte que els reclusos els brinden.
- Estimula al cuidador de l'animal a una actitud responsable en haver d'encarregar-se els reclusos de les cures de l'animal.
- Canalitza la comunicació, millorant l'ambient de les instal·lacions penitenciàries. El fet de tenir en el centre un o diversos gossos comporta alegria i, gràcies a aquesta millora en l'estat d'ànim, hi ha una major comunicació entre interns i personal. Conseqüentment, es redueixen la violència i altres comportaments antisocials, disminuint els conflictes.
- Proporciona un nou focus d'atenció. Això comporta una modificació de la rutina del centre, de manera que els reclusos es mantenen distrets.
- Proporciona companyia.
- Afavoreix la reinserció socio-laboral. Existeixen diverses institucions que promouen cursos de formació ocupacional amb la idea de facilitar la reinserció dels reclusos. D'aquesta manera aprenen oficis com la perruqueria canina o l'ensinistrament que els podran ser de gran ajuda una vegada surtin del centre penitenciari.

Font 17: interns d'un centre penitenciari fent teràpia amb gossos

3.6 TERÀPIA ASSISTIDA AMB ANIMALS PER PERSONES AMB DISCAPACITAT INTEL·LECTUAL

Aquest col·lectiu pot abarcar moltes malalties com paràlisi cerebral, discapacitat intel·lectual, síndrome de Down, etc.

Els objectius generals que fixen els terapeutes per aconseguir a les sessions són els següents:

- Estimulació de la sensibilitat.
- Potenciació del plaer físic a l'acaronar el gos, com element motivador de l'acció i de les sensacions positives.
- Estimular la relació amb el gos, amb els companys i professionals, augmentant la felicitat i el sentit de l'humor.
- Augment de l'activitat física.
- Potenciador de la comunicació verbal i no verbal.
- Augment de la relació social.
- Potenciador dels moviments voluntaris.
- Afavorir la relaxació en contacte amb el gos.

S'ha de tenir en compte que les persones amb discapacitat intel·lectual, de vegades, no se sap com actuaran amb la presència de l'animal, sobretot al començament, quan poden tenir reaccions que un gos pot confondre amb amenaça o senyal de força. Inclús aquestes persones poden arribar a agredir-los; el gos, en cap moment s'ho ha de prendre com a senyal de força i, de ser agredit, no pot respondre amb agressivitat. És més, no pot tenir cap reacció davant aquests comportaments i els l·lindars d'agressivitat en els gossos que s'utilitzen en aquests tipus d'intervencions, no han de ser baixos o mínims, han de ser nuls.

Aconseguir un somriure, un estat més relaxat o una mica d'atenció per part d'un infant amb una malaltia mental pot requerir mesos de feina. Un gos pot ajudar a accelerar aquest procés simplement intercanviant afecte amb l'infant.

Font 18: pacients amb la síndrome de Down fent teràpia amb gos

3.7 TERÀPIES AMB GOSSOS I TRASTORNS ALIMENTARIS

Són molts els beneficis de la teràpia amb gossos, també s'està treballant amb joves amb problemes d'alimentació i conducta.

FITA1 ha posat en marxa junt a la societat protectora d'animals de Mataró (SPAM) una prova pilot que està tenint excel·lents resultats, aprofiten la capacitat terapèutica dels gossos per ajudar a joves amb trastorns d'anorèxia, bulímia i també de comportament.

La iniciativa surt aprofitant un projecte social anomenat "vincles", un dia a la setmana tècnics en teràpia assistida de la SPAM es desplacen al centre que FITA té a Cabriels acompanyats dels seus gossos i els pacients aprenen tècniques d'ensinistrament; aquesta activitat està tenint importants beneficis tant per els pacients com per els gossos ja que la interacció entre ells afavoreix la relació de nous vincles i millora l'actitud personal.

Fomenta l'autoestima dels joves, l'empatia i les relacions socials, a més gràcies al ensinistrament els gossos tenen més oportunitats de ser adoptats per una família al aconseguir una conducta que faciliti la convivència en una llar.

A la part pràctica podreu trobar l'entrevista que vaig poder fer a una jove ingressada en aquest centre per anorèxia i la seva vivència en primera persona.

Font 19: pacients del centre de Cabriels amb els gossos de la gossera de Mataró

3.8 TERÀPIA AMB GOSSOS I PERSONES MALTRACTADES

Per desgràcia dins la nostre societat hi ha un col·lectiu important de persones maltractades ja sigui física o psicològicament que engloba nens, adolescents, adults i una part molt vulnerable que són les persones grans; aquestes persones estan minvades de la seva autoestima, no tenen confiança en ells mateixos i solen tenir sentiment de solitud, por i depressió; tot això els hi produeix un deteriorament tant en la seva salut física com mental. És aquí on els nostres amics peluts poden arribar a fer un paper importantíssim; normalment el terapeuta té dificultats per guanyar-se la confiança d'aquestes persones, però un cop deixen que el gos s'aproximi poden agafar un gran vincle important i millorarà molt les sessions de teràpia.

Aquestes són les principals utilitats:

-Milloren l'autoestima i confiança Graner i Kogan (2003); "Donat que els animals no jutgen, la nostra autoestima i confiança guanya amb el seu contacte". El fet d'interaccionar amb un animal, per exemple, fer-se càrrec d'un gos en les labors d'higiene (portar l'arnés, raspallar-ho, tornar a posar-li l'arnés) i alimentació (donar-li de menjar i beure), no solament baixa l'estrès i l'ansietat, sinó que augmenta l'autoestima, crea empatia, també és una distracció i millora la sensació de seguretat del pacient, ja que se li està donant una responsabilitat. Friedmann (2003) respecte al Canis Familiaris diu: "El gos catalitza interaccions, millora l'autoestima, és una bona distracció, alhora que millora la sensació de seguretat" (Bardill, 1997; Beck, 2000)".

-Milloren la sensació de seguretat de les persones maltractades. (Bardill, 1997; Beck, 2000).

-Font de contacte físic: són una gratificació tàctil amb un important valor terapèutic. Poder-los abraçar i acaronar-los cobreix una necessitat física de la qual solen estar mancats, a més els hi espanta el contacte humà pels danys rebuts, però no ho relacionen amb el gos amb la qual cosa desapareix el trauma.

-Font d'afecte sense límits: El gos sempre està disposat a donar i rebre afecte sense esperar res a canvi.

-Com objecte conductor: El gos facilita l'expressió dels sentiments. Ruckert (2007) diu: "mentre observava la interacció home-gos, vaig adonar-me que el gos proporciona la clau que obre la intimitat de la persona".

-Element provocador d'emocions: desencadenen situacions divertides que provoquen bon humor Cusak (2008) Els animals de companyia poden ser utilitzats sense necessitat de tenir-los tot el dia".

-Com element no amenaçador: Sobretot en el cas de nens, és bé disposar d'un marc en el qual el nen domini la situació i no se senti amenaçat o desafiat ja que el tractament serà més efectiu. Sabem que els animals són menys desafiadors que els humans el que permet al pacient millorar la seva habilitat de relacionar-se sense amenaces.

- Facilitador social: Els animals faciliten la socialització entre el pacient, terapeuta, els familiars i la persona encarregada del control de l'animal (TTAA). Com he esmentat anteriorment, la salut i el benestar d'una persona depenen en gran part en la qualitat de les relacions socials. Levinson (2006) diu: "Si aprofundim en els problemes humans és evident que l'aspecte més crucial del benestar social és el manteniment de la salut física i mental. És la base de la supervivència".

3.9 CENTRES HOSPITALARIS (SANT JOAN DE DÉU - BARCELONA)

L'Hospital Sant Joan de Déu de Barcelona és el primer centre hospitalari d'Espanya que compta amb una Unitat Funcional d'intervencions assistides amb gossos.

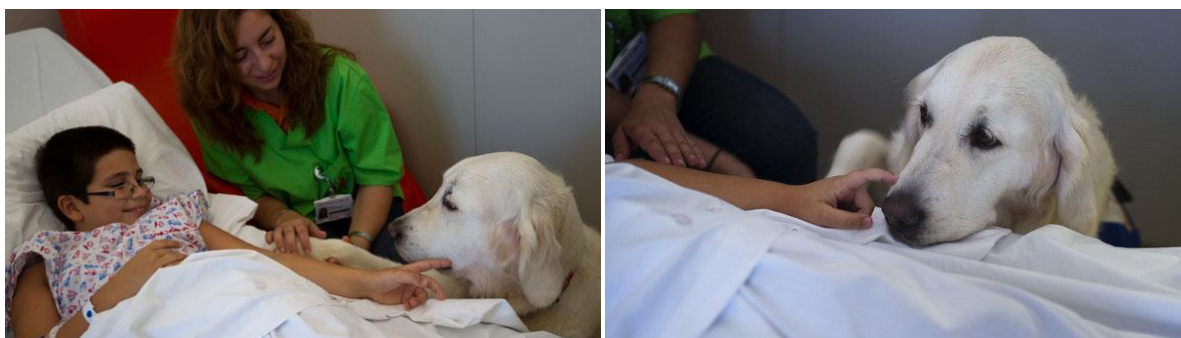
L'any 2011 es va començar a fer servir els gossos per al tractament d'infants amb problemes de salut mental, des de llavors s'ha anat estenent a altres patologies i necessitats i en l'actualitat ja són presents a tot el hospital.

Font 20, 21 i 22: la Laika treballant a l'hospital Sant Joan de Déu

A nivell hospitalari les intervencions assistides amb gossos estan creades perquè els terapeutes puguin, mitjançant la intervenció amb el gos de teràpia, treballar amb molts aspectes físics, psíquics i socials i millorar la experiència hospitalària.

Redueixen la por, la tristesa i motiven el pacient a portar tractaments que poden resultar dolorosos.

Amb ells es treballa a hospitalització, urgències i també a consultes externes actuant a demanda dels professionals per amb la seva presència, tranquil·litzar i distreure els infants en els moments crítics com pot ser posar una via o realitzar cures.

La unitat està formada per professionals del centre hospitalari i del Centre de Teràpies Assistides amb Cans (CTAC) que treballen per un objectiu comú: facilitar la recuperació dels nens ingressats i millorar el seu estat anímic ja que sempre un ingrés comporta uns canvis en la vida diària.

L'equip està integrat per vuit gossos, aquests han estat ensinistrats i escollits per realitzar aquesta tasca des de cadells i cada quatre setmanes estan sotmesos a rigorosos controls sanitaris.

Aquesta unitat ha tingut una gran acollida i per assegurar la seva continuïtat l'hospital i CTAC s'han mogut per buscar fonts de finançament i sota la marca Animalnen promou accions formatives a professionals, divulgació a la població i ofereix també activitat d'assistència privada.

La iniciativa és de les més innovadores per humanitzar els hospitals.

4. El gos i l'entorn

4.1 EL BENESTAR ANIMAL I L'ESTRÈS

És important assegurar i tenir en compte el benestar animal en l'ús d'aquestes teràpies. Segons la legislació en quant a gossos d'assistència a Catalunya, es perd el dret a l'accés a l'entorn acompanyat de l'animal en casos de que hi hagi evidència de maltractament animal. Tot i que no hagi gaire documentació ni legislació que reguli el benestar animal (Endenburg i Lith 2011), aquest és essencial per a que les mascotes se sentin bé i aportin beneficis, sobretot quan participen en les TAA (Grandgeorge i Hausberger 2011).

Durant la TAA existeixen mesures preventives per a evitar l'estrès de l'animal terapèutic mitjançant l'observació de signes característics d'estrès en aquesta espècie, limitant el temps i la durada de la teràpia, utilitzant més d'un gos durant la teràpia, etc. Malgrat això, alguns gossos mostren signes d'afecció vers el seu propietari fins el punt que poden reaccionar en excés a la separació i/o expressar una forta excitació quan tornen a tenir-hi contacte. Com succeeix en humans, les mascotes poden utilitzar-los com a substituents socials en un context d'entorns socialment desfavorits, buscant la proximitat i el contacte (Grandgeorge i Hausberger 2011).

Estrès

Els gossos també pateixen estrès, a més és acumulatiu, necessiten un temps per rebaixar-lo. Que depèn de la seva sensibilitat corporal, mental, visual, olfactiva i auditiva; els hi produeix una falta d'atenció i de concentració, si el gos està estressat dificulta el bon desenvolupament de la sessió.

Com detectar-lo?

Hi ha signes específics que demostren que està estressats, alguns d'ells poden ser:

- Badallar fora de context.
- Hiperactivitat (Augment de l'activitat locomotora).
- Estirar-se.
- Espolsar-se
- Rascar-se
- Salivar i bavejar
- Panteixar.

Síntomes/ Conductes de l'estrès

Un gos molt estressat pot mostrar: Augment de defecació, vòmits, tremolors, diarrea, polifàgia, anorèxia, polidípsia.

Conductes anormals

Ens indiquen que el seu benestar es troba compromès ja que tot això repercuteix perquè el gos pugui adaptar-se al medi

Estereotipat

Són conductes compulsives, accions repetitives que sempre tenen la mateixa seqüència i es manifesten fora de context

Conducta de desplaçament

La solen fer els animals quan es troben en una situació de conflicte en la que vol realitzar una conducta però el seu caràcter (tímid, poruc) l'impedeix realitzar-la.

Senyals de calma

Les utilitzen els gossos per evitar una situació tensa o estressant, entre d'altres trobem llepar-se, rascar-se, girar el cap a la dreta o l'esquerra, asseure's mirant l'esquena a la persona, posar-se a olorar el terra. Amb tot això ens diu que esta agonitzat

Com reduir els nivells d'estres

- Utilitzar el reforç positiu i càstigs negatius.
- Marcar-li rutines perquè l'animal pugui controlar i conèixer el seu entorn (el que més estressa a un animal és no tenir control de la situació)
- Estimulació física
- Realització de passeigs
- Exercici físic que augmenti els nivells de serotonina en sang i relaxin a l'animal
- Passejar sense corretja
- Jugar amb altres membres de la seva espècie
- Donar alimentació sana i equilibrada
- Evitar la presència d'estats mentals o emocionals desagradables (dolor, por, conflicte)

Cada gos és diferent a un altre encara que sigui de la mateixa raça o de la mateixa camada no tenen per què desenvolupar tots els comportaments propis de la seva espècie sinó que realitzen els comportaments pels quals senten una motivació i això dependrà de l'innat, de la seva experiència prèvia i del que ha après.

Hem de tenir en compte que per valorar la importància que un comportament o interacció social té pel gos, quin és el seu grau de motivació presta. Si darrera d'un període de privació augmenta la motivació, ens indica que aquella activitat és molt important per al manteniment del benestar de l'animal.

4.2 LA JUBILACIÓ DELS GOSSOS D'ASSISTÈNCIA I DE TERÀPIA

Com tothom, els gossos quan tenen certa edat necessiten reposar i es jubilen. Quan arriben a l'edat de 8-10 anys, els gossos perden la capacitat de veure's-hi en perfectes condicions, escoltar i enlairar i això pot influenciar el treball que aquest ha de realitzar. També la resistència física, l'estrès, la paciència entre altres coses es poden veure afectats per l'edat, i en situacions doloroses pel gos o bé incòmodes aquest pot perdre fàcilment la capacitat de concentració i per tant no ajuda a l'especialista a realitzar les sessions en les millors condicions, per totes aquestes raons, es lògic jubilar el gos perquè aquest pugui descansar tot el que fins ara no havia pogut descansar. Un cop el gos és jubilat, s'ha de quedar amb la família amb la que treballava, i en alguns casos es pot tornar al centre d'ensinistrament d'on prové o fins i tot buscar una casa d'acollida on s'encarregaran d'ell fins la seva mort.

4.3 LLEI D'ACCÉS A L'ENTORN

El 19 de novembre de 2009 el Parlament de Catalunya va aprovar per unanimitat la Llei de l'accés a l'entorn de les persones amb discapacitat usuàries de gossos d'assistència. Aquesta normativa suposa un pas endavant respecte a la Llei que regula l'accés a l'entorn de les persones amb disminució visual acompanyades de gossos pigall, ja que no només dóna cobertura a les persones usuàries d'aquest tipus de gossos, sinó també a totes aquelles persones amb discapacitat auditiva, física, autisme o determinades malalties que són assistides per altres gossos especialment ensinistrats per a guiar-les, ajudar-les en les tasques diàries o avisar-les de perill o d'atacs imminents. La nova Llei garanteix l'accés als llocs, locals, establiments, allotjaments, transports i espais públics o d'ús públic a les persones amb discapacitat i els seus gossos d'assistència. També regula l'ensinistrament i cura d'aquest tipus de gossos, així com els centres encarregats de fer-ho.

Qualsevol persona que pateixi una discapacitat visual, auditiva o física, o que pateixi trastorn de l'espectre autista, diabetis, epilèpsia o d'altres malalties reconegudes pel Departament de Benestar social i família que vulgui tenir un gos d'assistència al seu costat pot sol·licitar-lo.

- El gos ha d'estar ensinistrat en un centre oficial.
- El gos he de tenir uns requisits necessaris: acreditat per la Generalitat de Catalunya
- Estar ben cuidat, esterilitzat, vacunat, desparasitat i portar un xip identificatiu.
- Passar les revisions veterinàries i tenir actualitzats els documents sanitaris.
- Ha d'estar acreditat per la Generalitat de Catalunya i no pot ser de raça perillosa.

Els usuaris d'aquests gossos han de:

- Atendre les necessitats sanitàries del gos.
- Tenir una pòlissa de responsabilitat civil.
- Portar la identificació com a gos d'assistència en un lloc visible.
- Mantenir el gos al seu costat.
- Utilitzar el gos per les tasques que li pertoquen.
- Respectar normes d'higiene i seguretat.
- Tenir el passaport europeu d'animals de companyia.

En els transports públics, el gos ha d'anar a terra, no conta com a passatge i no ha de pagar bitllet.

Font 23: distintiu pels locals on sí poden passar els gossos d'assistència

4.3 UNITAT DE VINCULACIÓ

És la unitat formada per la persona usuària i el gos d'assistència que el centre d'ensinistrament ha instruït especialment per a ella i que li ha assignat per mitjà d'un contracte de cessió.; això està regulat per la llei de Novembre de 2009.

Llocs on poden accedir

- ◆ Locals i establiments d'ús públic o d'atenció al públic, **restaurants, museus i espectacles**, tant de titularitat pública com privada.
- ◆ Allotjaments i altres establiments turístics. **Accés a de les persones**
- ◆ Transports públics.
- ◆ Rius, llacs i altres superfícies o masses d'aigua.
- ◆ Platges, sempre que no estigui expressament municipals.
- ◆ Espais naturals de protecció especial. **de gossos**
- ◆ Centres docents.

l'entorn

acompanyades prohibit per les ordenances

◆ Lloc de treball. **d'assistència**

Llocs on no poden accedir

- ◆ Zones on es manipulen aliments.
- ◆ Espais sanitaris, com sales d'operacions, d'urgències o de cures intensives.
- ◆ L'aigua de les piscines.
- ◆ No es podrà exercir el dret d'accés quan el gos presenti signes evidents de malaltia i manca d'higiene, o quan es presenti una situació de risc imminent i greu per a la integritat física de la persona o de tercers.

Àrea de Promoció de l'Accessibilitat i de Supressió de Barreres

Passeig del Taulat, 266-270
08019 Barcelona
Tel. 93 483 10 00
accessibilitat.bsf@gencat.cat

Què és un gos d'assistència

Es un gos ensinistrat específicament per cobrir algun tipus de necessitat d'una persona amb discapacitat, amb qui formarà una unitat de vinculació.

Qui pot necessitar un gos d'assistència

Aquelles persones amb discapacitat visual, auditiva o física, o que pateixen trastorns de l'espectre autista, diabetis, epilèpsia o altres malalties reconegudes pel Departament de Benestar Social i Família **que vulguin tenir un gos d'assistència al seu costat.**

Què és una unitat de vinculació

Es la unitat formada per la persona usuària i el gos d'assistència que el centre d'ensinistrament ha instruït especialment per a ella i li ha assignat per mitjà d'un contracte de cessió.

Requisits d'un gos d'assistència acreditat

- ◆ Està ensinistrat per un centre d'ensinistrament autoritzat.
- ◆ Està ensinistrat per cobrir necessitats concretes de la persona que acompanya.
- ◆ Compleix unes condicions higièniques i sanitàries estrictes.
- ◆ Segueix les revisions veterinàries anuals i manté actualitzat el document sanitari i/o passaport europeu.
- ◆ Duu un microxip implantat que l'identifica electrònicament.
- ◆ Té un aspecte saludable i net.

Com s'identifica un gos d'assistència i la unitat de vinculació

La unitat de vinculació, un cop inscrita al Registre del Departament de Benestar Social i Família, s'identifica mitjançant un carnet que expedeix el Departament de Benestar Social i

Família, i el gos d'assistència, mitjançant una xapa i una capa de color blau.

Tipus de servei que pot oferir un gos d'assistència

- ◆ **Gos guia o pigall:** ensinistrat per guiar persones amb discapacitat visual o sordcegues.
- ◆ **Gos de servei:** ensinistrat per prestar ajut a persones amb discapacitat física tant en l'entorn privat com en l'extern.
- ◆ **Gos de senyalització de sons:** ensinistrat per avisar les persones sordes de diferents sons i indicar la font de procedència.
- ◆ **Gos d'avis:** ensinistrat per donar una alerta mèdica en cas de crisi epilèptica, diabètica o altres tipus de malalties que es reconeguin.
- ◆ **Gos per a persones amb trastorns de l'espectre autista:** ensinistrat per tenir cura de la integritat física d'una persona amb trastorns de l'espectre autista.

Sancions

L'incompliment dels drets i les obligacions pot donar lloc a sancions d'entre 300 € i 9.000 €, d'acord amb la Llei 19/2009. |

Normativa de referència

Llei 19/2009, de 26 de novembre, d'accés a l'entorn de les persones acompanyades de gossos d'assistència i Ordre ASC/573/2010.

Font 24: tríptic informatiu sobre la Llei de l'Entorn del 26 de novembre de 2009 (19/2009)

CENTRES D'ENSINISTRAMENT DE GOSSOS D'ASSISTÈNCIA AUTORITZATS

NOM ENTITAT	TIPUS DE GOS D'ASSISTÈNCIA QUE ENSINISTRA	POBLACIÓ	TELÈFON	ADREÇA ELECTRÒNICA	PÀGINA WEB
ASSOCIACIÓ CRIT	<ul style="list-style-type: none"> - Gos per a persones amb trastorns de l'espectre autista - Gos d'avis o alerta mèdica - Gos de servei 	Barcelona (Barcelonès)	932846501	info@associaciocrit.org	www.associaciocrit.org
ÁSKAL, GOS D'ASSISTÈNCIA	<ul style="list-style-type: none"> - Gos de senyalització de sons 	Cànoves i Samalús (Vallès Oriental)	610188831	askal@askal.es	www.askal.es
ASSOCIACIÓ D'ACCIÓ SOCIAL DISCAN	<ul style="list-style-type: none"> - Gos guia o pigall - Gos de servei - Gos de senyalització de sons - Gos d'avis o alerta mèdica - Gos per a persones amb trastorns de l'espectre autista 	Badalona (Barcelonès)	692060858	info@discan.org	www.discan.org
ASSOCIACIÓ POSITIVAS CAN	<ul style="list-style-type: none"> - Gos de servei - Gos d'avis o alerta mèdica - Gos per a persones amb trastorn de l'espectre autista 	Premià de Mar (Maresme)	696481708	maribel@positivascan.com	www.positivascan.com
ISLA ANIMAL S.L.	<ul style="list-style-type: none"> - Gos guia o pigall - Gos de servei - Gos de senyalització de sons - Gos d'avis o alerta mèdica - Gos per a persones amb trastorns de l'espectre autista 	Hostalets de Pierola (Anoia)	646984090 619787997	margamaci@gmail.com	
ASSOCIACIÓ ARGUS DETECTION DOGS	<ul style="list-style-type: none"> - Gos de servei - Gos d'avis o alerta mèdica 	Barcelona (Barcelonès)	644520052	argusdogs@gmail.com	www.gossosdedeteccio.com

Font 25: centres d'ensinistrament reconeguts per la Generalitat de Catalunya

5. Mètode d'ensinistrament

5.1 SISTEMA CLICKER D'ENSINISTRAMENT

Aquest sistema d'ensinistrament és la base de les habilitats adquirides per un gos. Amb el clicker no cal cridar, fer servir la força ni la coacció, per això el pot fer servir tothom i si s'utilitza bé i seguint els passos ser obtenir genials resultats. Fent servir el clicker el gos es torna voluntariós, atent i cooperatiu, per ell és un joc on se li dóna l'oportunitat de guanyar una vegada rere una altra i on ha de fer servir l'enginy per aconseguir el premi. El clicker millora la comunicació, el vincle i la relació entre el propietari i el seu gos.

Font 26: Clicker

Carregar el clicker.

El primer pas per un ensinistrament efectiu és carregar el clicker, per aconseguir-ho s'ha d'ensenyar el significat del so. S'ha de fer sonar el clicker i es donarà un estímul, sempre positiu, que serà un tros de menjar que li agradi. Això s'ha de realitzar en diverses posicions i llocs, d'aquesta manera s'evita que el gos faci associacions indesitjades (lloc-premi). Després es fa sonar el clicker i s'espera una mica a donar el premi. En cas que el gos busqui activament el premi, és que el so ha passat a ser un reforç condicionat.

Reforça directe / Reforç condicionat.

El reforç directe té la limitació que en determinades accions o conductes, no permet un bon "timing". El "timing" (de "time") és el temps que transcorre entre l'acció i el reforç, marca el moment just en el qual es produeix la conducta o acció desitjada.

El reforç condicionat un "timing" perfecte i una comunicació més fluida que el reforç directe.

Normes bàsiques del clicker.

- S'ha d'utilitzar un sol criteri cada vegada
- Només s'ha de fer sonar el clicker un cop per cada acció correcta que fa el gos.
- No es pot canviar d'entrenador durant el moldeig.
- Tenir clars els criteris de reforç.
- S'augmenta els criteris de manera gradual.
- Si el gos no progressa, s'ha de canviar d'estratègia.
- No s'ha de tallar l'ensinistrament de forma gratuïta (càstig).
- Si la conducta del gos s'espantia s'ha de tornar a començar des del principi.
- S'acabarà les sessions en un bon moment o quan s'aconsegueixi a una fita important

5.2 DIFERENTS MANERES DE TREBALLAR

Per aconseguir una bona conducta podem: -Capturar-la quan la realitzi espontàniament

- Crear-la mitjançant: Moldeig lliure
- Targeting
- Luring

Captar la conducta: Quan el gos realitzi la conducta desitjada de forma espontània serà "congelada" mitjançant l'ús del clicker. És important que l'ensinistrador faci servir el clicker just en el moment en que el gos faci l'acció, ni abans ni després.

Crear la conducta mitjançant MOLDEJAT LLIURE:

En aquest sistema a partir de reforços, que es donen quan el gos fa petites aproximacions successives buscant la conducta final, afavoreix l'aprenentatge futur i desenvolupa la creativitat.

Crear la conducta mitjançant el TARGETIG: Per aconseguir una conducta bona el gos es centra en un objectiu, una diana a la qual anomenem target.

- La mà de l'ensinistrador
- Hi ha diferents tipus de target: Un làser
- Un "stick" (Bastó)
- El targeting és una tècnica molt utilitzada en mamífers marins (sobretot dofins)

Crear la conducta mitjançant el LURING:

Per aconseguir una conducta el gos és guiat fins a ella mitjançant menjar, és la tècnica menys utilitzada, ja que genera força dependència tant en el gos com en el propietari.

Aproximació successiva

Es produeix quan s'arriba a la conducta desitjada començant des de zero, l'ensinistrament és molt gradual i ben plantejat. Es produeix, per exemple, quan es vol ensenyar al gos a girar en cercle: Primerament es premiarà al gos pel fet de mirar cap a un costat, quan mogui el cap en la direcció desitjada, després quan giri el cos i finalment quan hagi completat tota la volta sencera.

On i com treballarem?

S'ha de buscar un indret espaiós, lliure de distraccions i on puguem treballar tranquils, al principi només es pot treballar amb un gos cada vergada i sempre és millor fer sessions curtes i sovint, que una sola sessió llarga i avorrida. S'ha d'intentar en tot moment que tant nosaltres com el gos estiguem agust.

Com s'estructura la sessió?

Es donarà un senyal que marqui l'inici de la sessió, per exemple: "A treballar". S'ha de centrar tota l'atenció del gos en nosaltres, i es treballarà l'exercici que s'ha plantejat per la sessió.

Aquesta, serà acabada quan l'ensinistrament estigui essent satisfactori, mai amb un càstig o "time out"

Fent clicker...

El fet que el gos mostri unes conductes no significa necessàriament que les ha après completament, els gossos poden tenir dies bons i dies dolents i veure's afectats per les condicions climatològiques, si nosaltres tenim un mal dia, millor no provar coses noves, s'ha de tenir en compte l'aprenentatge situacional.

Què fem si ens equivoquem?

S'ha de recordar que l'error forma part de l'aprenentatge, si s'ha clicat (el clicker) en mal moment (reforç accidental), s'ha de somriure i seguir, sense premiar al gos, un o dos errors no poden destruir el procés, el clicker és un mètode creatiu, acumulatiu i interactiu.

Clicker i estrès

Un reforç incoherent, uns requeriments massa elevat o un guia massa enèrgic poden provocar que el gos s'estressi.

Podem sospitar que el gos està estressat si: Olorà compulsivament el terra sense raó

Es rasca, sobretot al coll

Gira el cap i/o evita el contacte visual

Es queda immòbil

Desentén constantment de la sessió

Badalla o es llepa molt sovint la trufa

Com reduir l'estrès?

Si mostra els senyals que hem vist anteriorment s'ha d'analitzar la situació i, si cal, es para momentàniament l'activitat o es canvia. Tot i això, el gos no ha de viure en "una bombolla", tots estem sotmesos diàriament a cert grau d'estrès! Un exercici regular, una bona alimentació i un bon vincle amb el propietari ajuden a disminuir els nivells d'estrès.

BLOC II : PART PRÀCTICA

1.- CURS D'ENSINISTRAMENT CANÍ

Sobre el treball pràctic, vaig pensar que la millor forma de poder veure com s'ensinistra un gos d'assistència era inscriure's en un curs d'ensinistrador de gossos i així ho vaig fer.

Va tenir lloc al mes d'abril i maig del 2014 a les instal·lacions de CTAC (Centre de Teràpies Assistides amb Cans) de Girona

Ho vaig fer amb la meva gossa, la Uni, que sorprenentment va adquirir els objectius del curs amb molta rapidesa.

El sistema era ensinistrament caní en positiu; a través d'estímulos agradables, el gos va adquirir la conducta desitjada.

Vam treballar:

- Bases de la psicologia conductivista amb gossos.
- Condicionament clàssic i operant.
- Reforç directe i condicionant.
- Sistema cliker.
- Moldejat lliure.
- Targeting.
- Luring.
- Aproximació successiva.
- Lloc i temps de treball.
- Estrès en el gos.

(tots aquests aspectes queden explicats en l'apartat de metodologia de l'ensinistrament)

Cada persona interactuava amb un gos, diferents persones, diferents races de gossos però tots van respondre amb més o menys eficàcia a l'ensinistrament; un dels gossos tenia problemes d'hiperactivitat però al llarg de les sessions va aconseguir reconduir i controlar el moviment aconseguint estar atent al tècnic amb teràpies.

Encara que la meva gossa és encara jove (1 any) va aprendre conductes bàsiques importants que si continuéssim amb el treball podria aconseguir ser una bona gossa d'assistència.

En poques setmanes i a través del sistema cliker va adquirir diferents objectius que ha anat polint i millorant, alguns d'aquests objectius eren:

No estirar amb la corretja

No estirar al veure altres gossos o persones que li atrauen.

Asseure's i estar-se quieta.

Treballar amb el cliker i respondre als gestos que jo li anava marcant

Hem continuat treballant i hores d'avui sap portar objectes, obrir i tancar portes, encendre i apagar les llums, etc. amb la qual cosa he pogut veure com l'ensinistrament en positiu és efectiu en el treball amb els gossos que s'estan preparant per ser futurs gossos d'assistència.

2.- FONT DE L'ABELLA

El dia 4 d'Abril del 2014 vaig tenir el privilegi d'acompanyar a en Pere i l'Albert del CTAC –Centre de Teràpies Assistides amb Cans- a l'escola Font de l'Abella de la zona Montilivi de Girona. A aquesta escola trobem infants amb diferents discapacitats.

Primer vam anar a recollir els gossos a la masia on resideixen i treballen, en vam agafar quatre- la Laika, la Menta (cadell de quatre mesos que comença a estar ensinistrada, la Fusta i la Xispa- i tot seguit cap a l'escola, quan vam arribar vam respatllar als gossos. Un dels ensinistradors, en Pere es va dirigir al centre Joan Riu, un centre de discapacitats per adults, l'Albert i jo, en canvi, cap a l'escola infantil, Font de l'Abella.

Les primeres en fer teràpia van ser dues nenes orientals bessones de quatre anys afectades pel síndrome de l'espectre autista, vam fer una passejada amb la Menta i la Laika pel pati del col·legi amb la finalitat de que puguin caminar sense fer fugues. Els nens que pateixen aquest trastorn tenen l'hàbit de fugir al mini'm efecte sensorial o estímul desconegut amb la qual cosa posen sovint en perill la seva seguretat i els pares pateixen molt alhora d'anar amb ells en una via pública. Cadascuna de les nenes portava un gos amb la corretja, cada X metres felicitàvem la conducta de les nenes i també la dels gossos recompensant-los amb reforços positius, en aquest cas petits talls de pinso. Vam aconseguir fer el tram proposat sense cap fuga. No sempre ha estat possible.

Font 27: gos de teràpia amb nens

La segona teràpia va ser una sessió amb el fisioterapeuta del centre i una nena de quatre anys també afectada d'Autisme amb una important falta de mobilitat en tota la part superior del cos, braços, hombros, nuca: moviments molt rígids i curts. Aquesta pacient, quan treballa únicament amb el fisioterapeuta, plora al mínim moviment, amb el gos en canvi no. El que vam fer va ser estirar la Laika en horitzontal i la nena amb el cap recolzat al tronc de la Laika, a partir dels moviments que necessitava el fisioterapeuta, l'Albert feia participar al gos: La nena necessitava poder girar el cap a un cantó i cap a l'altre, l'Alber li deia que mirés on tenia el cap el gos, que mirés la Laika que volia fer-li un petó etc... i la nena a mesura que passava la visita girava més el cap. Al final de la visita, un cop la nena era capaç de fer els moviments desitjats del fisioterapeuta, l'Albert va dir-li que mirés la Laika i li digués si estava cansada o no, la gossa va aixecar el cap i va fer un petó a la nena, aquesta ens mirà i somrigué, ESPECTACULAR, molt tendre. El següent pacient en J. és un nen de quatre anys també amb autisme, és un dels nens que s'està preparant perquè li entreguin un gos d'assistència. En aquest cas vam utilitzar material de l'Albert que eren peces de colors les quals en J. havia d'anar enllaçant per aconseguir un collar per la Laika, l'objectiu era que mentre es concentrava en fer el collar, es comunicués amb nosaltres. En J. va aconseguir els objectius marcats per l'Alber però un cop finalitzada l'activitat colpejava amb els punys el cap de la Laika. Dos nens més van fer la mateixa activitat, com que era l'hora d'esbarjo, vam recollir-ho tot i aquests dos nens van portar els gossos fins al pati amb un únic objectiu, caminar poc a poc sense fer cap fuga i arribar ordenadament al pati. Durant l'hora del pati vam treballar amb dos petits (3 anys), el nens es van haver de assentar i acariciar el gos, raspallar-lo etc... l'objectiu era que cap dels dos perdés la concentració i que es relaxessin per continuar treballant amb els respectius professors després d'aquesta estona de pati.

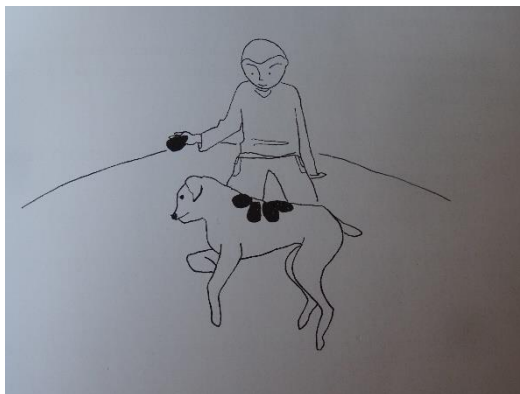
A partir d'aquí vam començar a treballar amb grups de cinc o sis nens, el primer el formaven nens de diferents tipologies de discapacitats, fent treball en equip, en parelles, van haver d'ajuntar les peces del mateix color pel collar i un cop finalitzat el seu respectiu tros adjuntar-lo amb el de les altres parelles, fent així un únic collar per la Laika. L'últim grup van sortir a l'exterior fent passejades amb el grup format per nens i nenes entre nou i deu anys. L'Albert va establir un orde per passejar els gossos, quan ell digués canvi –seguint l'orde- el que portava el gos havia de donar al següent la corretja, amb això es pretenia mantenir l'ordre, que els nens esperessin el seu torn, i poder caminar junts amb els companys sense que corrin ni es paressin per veure qualsevol cosa que els intrigués.

Alguns jocs per treballar els aspectes desitjats:

Cal saber: RT Persona a la que van dirigides les classes
TTA Professional del maneig de l'animal de teràpia
PT Professional que participa i/o dissenya les sessions

La rosa de St. Jordi:

Es retalla en una cartolina les diferents parts de la rosa. El RT per a aconseguir les distintes parts de la flor podrà llegir un conte i respondre preguntes que se li formulin, respondre qualsevol tipus de formulari, o repte que se li proposi. Una vegada obtinguda la rosa completa el RT farà un passeig amb el gos i la seva flor.

Font 28, 29, 30 i 31: representacions extretes del llibre "Terapia Asistida con Animales"

Noms i seqüències:

El gos està al cim d'una taula en posició "assegut", distingirem amb una targeta cada part del cos de l'animal. Cada RT té una targeta amb una part del cos amb parts sense dibuix o en blanc, per escriure-hi el nom de la part que s'hagi assenyalat. El PT tocarà una part del gos i el RT haurà de completar la seva fulla escrivint-hi el nom de la part que hagi assenyalat.

Respatllar els gossos:

Col·locarem el gos en una posició còmode i que aporti confiança al RT, li ensenyarem tots els objectes amb els quals treballarem. El RT acariciarà el gos i començarà a respatllar-lo. Més tard col·locarà el seu cap sobre el gos i l'haurà de palpar i estar amb ell tranquils mentre que el PT

narrarà les sensacions que el gos sent i així es crearà un vincle entre el gos i el RT

Collaret de colors:

Donarem al RT un pot ple de peces de diferents colors. El gos estarà assegut davant els participants de l'activitat, el RT escollirà diferents peces i un cop les hagi escollit les unirà (les peces seran escollides amb l'ajuda del gos, el qual determinarà la forma i el color de la peça assentant-se al costat d'una cartolina amb l'estructura i el color d'aquesta). Un cop l'hagi acabat, col·locarà el collar al gos.

3.- ALTEM

Un altre dels llocs on he pogut desenvolupar la part pràctica és el centre de la Fundació ALTEM, que és un centre d'atenció a persones amb discapacitats intel·lectuals.

Allà vaig poder viure en primera persona casos pràctics de TA amb diferents tipus de discapacitats. Abans de començar amb les teràpies, sempre es procedeix a realitzar el ritual de neteja; com sempre es segueix un estricte control d'higiene, un cop vam tenir els gossos ben raspallats vam iniciar la tasca. Durant aquestes teràpies vam treballar amb dues gosses –Laika i Mona- ja expertes en el tema.

En el centre hi resideixen pacients amb diferents discapacitats psíquiques, autisme, retard mental de diferents graus, Síndrome de Down entre altres.

En tots els casos es busca potenciar la relació amb els altres comunicant-se de forma activa i evitant que s'aïllin.

- Treballs aplicats:
- Psicomotricitat fina gruixuda
 - Suport emocional
 - Concentració
 - Focalització de l'atenció
 - Treball logopèdic
 - Socialització
 - Treball de la postura del cos, col·locació del cap i contacte visual
 - Ampliar habilitats psicomotrius
 - Reduir estats d'agitació i hiperactivitat
 - Buscar interès per les tasques cognitives
 - Augmentar la tolerància a l'espera.
 - Treballar la por cap als demés i les conductes d'aïllament
 - Millorar vocabulari
 - Treure rituals verbals o obsessions temàtiques
 - Pautes socials per no envair l'espai dels altres o conductes sexuals inadequades
 - Buscar benestar emocional òptim.

Tot seguit, faré una descripció dels objectius a aconseguir d'alguns pacients del CTAC.

LS: Potenciar la relació amb els altres a través del treball d'estimular: primer acceptant al gos i posteriorment buscant que ella es comuniqui amb aquest de forma activa. Oferir suport emocional, on es senti a gust i no es queixi verbalment. Potenciar que estigui concentrat en la tasca, i per últim treballar psicomotricitat fina.

GC: Focalitzar l'atenció cap al gos i realitzar tasques cognitives, augmentar el lèxic i millorar la pronunciació. Establir unes pautes de socialització, on es respecta l'espai dels altres, s'empatitza i desfocalitza l'atenció cap a ell mateix. Millorar la psicomotricitat i augmentar la seva tolerància a la frustració quan no realitza allò que desitja.

ES: Es procura estimular els sentits per tal de compensar la vista amb el tacte, no sobre estimular-la per evitar que es lesioni durant les sessions. Despertar-li l'interès en tasques cognitives a través del gos. Treballar el vincle amb l'animal, augmentant la acceptació de compartir l'espai. Treballar la postura del cos i la col·locació del cap.

CC: Estimular els sentits, compensar la incapacitat visual potenciant el tacte, treballar el vincle amb l'animal, evitant la dependència envers un altre. Propiciar un benestar personal evitar rebequeries, plors i els crits que presenta dins del servei. Estimular la parla.

MV: Ampliar el vocabulari verbal, i l'articulació, estimular les capacitats cognitives, que no s'aïlli. Relacionar-se amb el gos, havent-hi contacte. Potenciar que estigui concentrat en la tasca, adquirir responsabilitats amb el gos, ocupant-se d'aquest i portant a terme un rol de cuidador. Ampliar les habilitats psicomotrius.

JV: Oferir treball sensorial i estimular lligant-lo amb conceptes cognitius bàsics. Apropar-se al gos i permetre que aquest envaeixi el seu espai. Interactuar amb el gos, mantenir el vincle creat. Instaurar conductes de cuida i domini del gos, augmentar també la concentració cap a les activitats. Oferir suport emocional, on es senti a gust i no porti a terme conductes disruptives.

QR: Buscar que es relacioni amb el gos però sense que es llenci sobre d'ell, treballar l'atenció i la concentració. Mantenir un bon vincle, i les ganes de relacionar-se i seguir les activitats, reduir els estats d'agitació i la hiperactivitat, buscar un benestar emocional òptim. Buscar que s'interessi per les tasques cognitives a través del gos, i tenir una bona higiene postora.

JR: Propiciar un espai de benestar on pugui sentir-se relaxat i còmode, evitant que realitzi agressions o s'autolesioni. Aconseguir que s'apropi al gos i permetre que aquest envaeixi el seu espai. Interactuar amb el gos, mantenir el vincle creat, instaurar conductes de cuida i domini del gos, augmentant la concentració cap a les activitats. Buscar que s'interessi per les tasques cognitives a través del gos i oferir un ventall d'experiències estimulars on promoure els estats de relaxació.

EL: Que es faci càrrec del gos, amb petites tasques per a millorar la seva autoestima, afavorir el seu benestar emocional i relacional, treballar els conceptes cognitius amb el gos, exercitar la memòria. Augmentar la seva tolerància a l'espera i a la frustració. Reduir la conducta de rondinar i mostrar-se contrària als límits i al temps d'espera. A nivell motriu treballar la psicomotricitat fina i gruixuda.

LC: Treball logopèdic, exercitant especialment la articulació correcta de les paraules, on presenta disàrtria. Agafar responsabilitats amb el gos, tot treballant el rol de lideratge que moltes vegades ella vol adoptar envers els seus companys. Focalitzar la seva atenció cap a les activitats amb el gos,

distraient-la de les obsessions o estats de bloqueig que a vegades manifesta, realitzar un treball emocional on ella es pugui expressar lliurement com es sent, i on no busqui complaure als altres. Oferir una estimulació cognitiva, on treballar els conceptes bàsics que ella ja posseeix i la memòria. Treballar la higiene postora (esquena recta)

MA: Augmentar la socialització, que es mostri més alegre amb el seu entorn, evitant l'aïllament, o les preguntes estereotipades ("tu demà?, pastilla?" entre d'altres). Realitzar tasques cognitives de forma animada, per evitar que es cansi ràpidament. Treballar la pronunciació per tal de que aquesta millori logopèdicament i millorar la psicomotricitat fina.

IR: Treballar la por cap als demés i les conductes de l'aïllament, potenciar les relacions socials amb els demés, bastant-se en la confiança utilitzant el gos com a mediador. Mantenir l'augment lèxic i les conductes socials. Promoure l'atenció concentració i desenvolupament dels conceptes bàsics. Treballar la psicomotricitat fina i gruixuda i una bona higiene postural d'esquena.

XR: Treballar l'atenció i concentració, memòria i conceptes bàsics, buscar un vincle afectiu que permeti un espai entre el gos i ell, sense que es sobreexcedeixi en aquesta distància. Mantenir la concentració en les tasques a desenvolupar amb el gos, treballar la psicomotricitat fina i gruixuda, prestar atenció als diferents sons que emet buscant una intenció comunicativa, de la mateixa forma amb els gestos.

MB: Aproximació sense envair l'espai personal, respectant el gos, augmentar la concentració la atenció en la tasca, buscar que s'interessi per les tasques cognitives a través del gos. Benestar emocional, evitar nerviosisme i conductes agressives, desenvolupar el rol de cuidador del gos i millorar el vocabulari i articulació dels mots.

MF: Aprendre noves estratègies per a resoldre conflictes sense utilitzar la violència. Així com, promoure el benestar emocional sentint-se útil i reforçant la seva autoestima a través del rol de cuidador, Treure'l de rituals verbals o obsessions temàtiques sobre alguns temes, com per exemple la festa. Pautes socials en les que no envaeixi l'espai dels altres o conductes sexuals inadequades. Treballar la comunicació augmentativa i estimulació cognitiva mitjançant icones. Treballar la psicomotricitat.

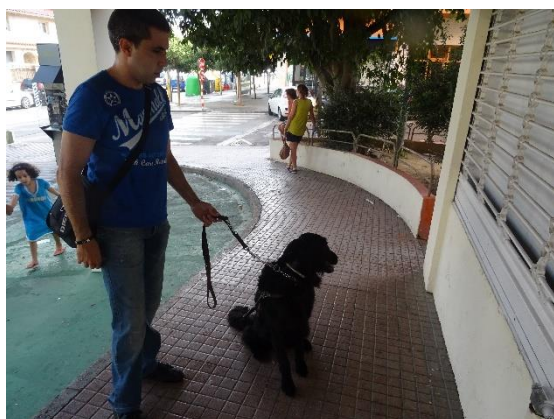
Font 32a i 32b: la Mona amb persones del Centre Altem [Fotos pròpies]

4.- UNA TARDA AMB EN FRAN I EN DRAKO

Primerament agrair a en Fran, per l'esforç i la voluntat de voler quedar amb mi i poder observar en primera persona el gran treball del seu gos, amic i assistent Drako.

En Drako es de raça Flat-Coated i té set anys, ja fa sis que comparteixen vida amb en Fran, i es podria dir que són un binomi inseparable. Ens vam trobar el Dilluns 8 de Setembre al seu barri per veure la seva mobilitat amb el gos, com donava ordres etc... i vàrem fer el recorregut que ell fa cada dia per anar a treballar. Vam començar la ruta després de les salutacions, camí cap a l'estació AVE Figueres-Vilafant, amb una conversa agradable caminàvem junts tots tres, en Fran ordena a en Drako per seguir la trajectòria desitjada, donant-li ordres com "Busca zebra" per buscar un pas de vianants, una vegada arribàvem al pas de zebra en Drako s'aturava, i mitjançant el sentit de l'oïda en Fran decidia creuar. Amb un pas lleuger vam creuar diversos passos de zebra i algun semàfor. Mentre esperàvem a que el semàfor es posés en verd, vaig aprofitar per fer preguntes com ara quan temps feia que tenia en Drako i si va ser fàcil adaptar-se un amb l'altre, uns 150 metres abans d'arribar a l'estació va començar a ploure intensament i vam recular, la tornada, passada per aigua va ser molt més intensa, el pas era molt més alegre, alhora de creuar un pas de vianants, els cotxes respectaven molt a en Fran i el gran treball d'en Drako i s'aturaven quan el gos guia estava acostant-se i cedien així, el pas a en Fran. Al gos se li donaven les ordres en castellà ja que va ser ensinistrat a Madrid, però la conversa entre en Fran i meua en català, a la mínima que el gos mirava cap a qualsevol costat, en Fran sorprendentment se n'adonava de seguida i rectificava la postura del gos, el gos quan porta l'arnés està treballant, no s'ha de distreure ni deixar-se distreure's. Durant la tornada el gos es va distreure molt menys sota la pluja, sense immutar-se. Finalment vam arribar a lloc, xops això sí, però vaig poder gaudir d'una bona experiència amb en Fran i el seu gos.

Font 33 i 34: en Fran i en Drako fent la seva ruta diària [Fotos pròpia]

5.- SANITAS GERUNDA

Vaig tenir el privilegi d'assistir a Sanitas Gerunda un altre cop gràcies a CTAC ja que feien teràpia aquí. Aquest cop el tècnic va ser en Pere i en Raúl (ajudant). La Xispa, en Pelut, la Mona i la Fusta van ser l'equip de gossos que treballaria, com és habitual abans d'entrar vam raspallar els quatre gossos per tal de que no deixin anar el pelatge pel recinte. Seguidament vam començar la sessió amb els avis i avies que hi residien fent jocs de reconeixement dels gossos, el següent joc tractava de que amb parelles, havien de fer un collar mitjançant un cordó i peces amb forats com per exemple un cub, l'objectiu d'aquest joc era interactuar amb el company i que poguessin adaptar-se a les qualitats d'aquest.

Vam finalitzar la primera sessió i vam treure els gossos fora per tal de que beguessin aigua i fessin les seves necessitats. Seguidament vam anar amb un grup força barrejat, és a dir hi havia avis molt actius però també de ben pocs. Aquest moment vam haver de fer activitats que obligués a que es moguessin i estiguessin actius com ara, tirar la pilota a cercles de diferents colors i depèn d'on caigués la pilota el gos hauria de fer una activitat o una altre, un exemple és: La pilota cau al color blau, el gos va a recollir la pilota i el pacient, mana al gos que faci una habilitat com ara, "dóna la pota".

Font 35: aquí jo, en el centre Sanitas Gerunda amb en Pelut (esquerra) i la Fusta (dreta)

La última sessió va ser amb els avis i àvies amb més problemes, el primer pacient tenia el problema que tenia els braços sempre estàtics i amb la mateixa postura, posant la Xispa al cim de la taula, l'avi havia de col·locar un braç al cap del gos i l'altre al cul, un cop agafada aquesta posició havia de moure la ma del cap fins trobar l'altre ma recorrent així tot el torç del gos, aquesta activitat va funcionar correctament. El següent pacient mai tenia els ulls oberts i sempre tenia els punys tancats fent força, els encarregats de cuidar el pacient havien col·locat uns coixinets cilíndrics entre els seus punys per tal de que alhora de que aquest apreti no es faci mal, vam tombar la Xispa de tal manera que l'espatlla del gos toqués la part frontal del cos del pacient, per tal de que aquest aconseguís obrir les mans amb l'ajuda d'en Pere i agafés de la mateixa manera que agafava els coixinets, les potes del gos. Seguidament van venir uns pacients conflictius ja que eren molt independents i no es deixaven guiar, alhora de fer una cosa als dos minuts renunciaven seguir fent l'activitat i si se'ls obligava exercien conductes violentes en contra del gos. Finalment l'últim pacient va haver de treballar bàsicament raspallar i acariciar el gos donant-li premis per estar-se quiet.

Així doncs vam acabar la jornada lectiva en un centre geriàtric, van ser quatre hores de gran treball, que personalment crec que tant als pacients, com a en Pere, a en Raul i a mi ens va enriquir com a persones.

I per acabar, presentar-vos alguns dels gossos amb els que he tingut honor de treballar:

PELUT		XISPA	
			
Pelut, gos de teràpia CTAC Girona	Pelut, gos de teràpia CTAC Girona	Xispa, gossa de teràpia CTAC Girona	Xispa, gossa de teràpia CTAC Girona
FUSTA		LAIKA	
			
Fusta, gossa de teràpia CTAC Girona	Fusta, gossa de teràpia CTAC Girona	Laika, gossa de teràpia CTAC Girona	Laika, gossa de teràpia CTAC Girona

Font 36: gossos del CTAC amb els que, com he dit, he treballat

6.- Entrevistes

Entrevista a

M.V.P:

També com a part pràctica he realitzat entrevista a M,V. una noia que pateix un trastorn alimentari des de fa 10 anys, ella a estat ingressada en diversos centres hospitalaris com ara Sta Caterina a Girona, Hospital Clínic de Barcelona i també a ITA (Institut de Trastorns Alimentaris) de Cabrils, aquest centre tracten trastorns alimentaris i també conductuals, i és aquí on aquest va tenir la possibilitat de fer teràpia amb gossos pertanyents a la societat protectora de Mataró. M.V. actualment és fora del tractament i evoluciona favorablement; així em va explicar l'experiència:

1.- En el centre que estaves et van proposar fer teràpies amb gossos o be ho feien tots els pacients?

No, ens ho van proposar a varius pacients depèn de la nostra tipologia i situació mèdica.

2.- Què et va semblar la idea?

Em va semblar molt bé donat que m agraden molt els gossos i tinc un de petit a casa.

3.- Com va ser el primer contacte?

Em va venir a triar el gosset a mi. Em va agradar molt, era molt nerviós...

4.- Quin era el paper dels ensinistradors terapeutes?

El paper era que els gossos tinguessin unes normes bàsiques perquè més endavant poguessin ser adoptats i també contactar amb els nois que necessitaven teràpia.

5.- Et vas familiaritzar ràpidament amb el gos? Recordes el seu nom?

Sí sí, em vaig familiaritzar volant; es deia Rocki

6.- Com et senties quan feies la teràpia?

Molt bé em vaig sentir. Molt útil i el gos sempre em posava bona cara.

7.- Esperaves el dia de la teràpia amb il·lusió?

Amb moltíssima il·lusió.

8.- Com creus que va influir?

Em va ajudar molt. Sobretot a desconnectar d'aquell lloc ple de gent, em sentia estimada i

valorada pel gosset. Algú m'esperava, em sentia identificat amb ell, era molt inquiet.

9.- Creus que la teràpia amb gossos et va ajudar en algun aspecte?

I tant! Per mi, és la millor teràpia per l'autoestima.

10.- A qui recomanaries aquesta teràpia?

Les institucions haurien d'incloure-ho com a bàsic.

Moltíssimes gràcies de nou per col·laborar!

Una d'aquestes sessions terapèutiques on participava M.V. va ser gravada pels informatius de TV3 i allà la Sra. Sílvia Navarro, com responsable de Projecte Social Fita explica com els gossos són utilitzats per millorar l'autoestima, el control i la paciència i utilitzen les dificultats de fer que els nois facin creure el gos com eina terapèutica. I treballin la tolerància i la frustració així com controlar límits i ordres per què els gossos aconseguixin ser bàsicament ensinistrats per poder ser adoptats, un repte fa que els nois es sentin molt útils.

www.tv3.cat/3alacarta/videos/4075850

Entrevista Albert Marquès CTAC Girona:

Una de les persones que m'ha ajudat més pel treball de recerca ha estat l'Albert, del CTAC (Centre de Teràpia Assistida amb Cans) de Girona, per això vaig formular-li una enquesta ja que ell té molts coneixements d'aquest tema ja que es dedica a això i té molts recursos.

1.-Quant temps fa que us dediqueu a la teràpia amb gossos?

CTAC en general des de fa quinze anys, CTAC Girona va obrir el 2010.

2.-De quants gossos disposeu?

CTAC Girona disposa d'un equip de 10 gossos de teràpia.

3.-Penseu que estan molt introduïdes aquestes teràpies a Catalunya?

Encara hi ha un gran camí per recórrer, però cada dia més centres i entitats les coneixen i contracten aquests serveis. D'altra banda, per la població en general encara hi ha força desconexença.

4.- Creieu que el sector mèdic és receptiu a aquests tipus de teràpies?

Gràcies al treball que hem fet a l'Hospital Sant Joan de Déu cada vegada estan més oberts i creuen més en la nostra tasca.

5.-Teniu llista d'espera de gent que necessita un gos d'assistència? Per desgracia sí.

6.-És molt difícil aconseguir un gos d'assistència?

És una feina llarga i meticulosa el fet d'aconseguir un bon gos per assistència i també és complicat crear l'unitat de vinculació amb el seu futur propietari. El problema com sempre són els diners, si una persona vol un gos de forma imminent pagant uns 30.000 euros l'obtindrà. Ara bé, la nostra associació els entrega gratuïtament i al disposar de molt pocs recursos fa que anem més lents i que en puguem entregar uns 5 cada any.

7.-Suposa molta despesa entregar un gos d'assistència? Qui assumeix el cost?

Suposa una despesa important de diners, des de la nostra entitat assumim nosaltres el cost gràcies a la nostra feina desinteressada i a la col·laboració d'algunes entitats o empreses.

8.-Com podeu fer front a tanta feina? Ensinistrar, centres, escoles, associacions...

Treballant moltes hores i tenint un equip de professionals del més alt nivell. Estem molt entregats a la nostra tasca i el nostre nivell de motivació i implicació és molt alt.

9.- Quan aneu a fer teràpia en un centre, qui assumeix el cost?

L'assumeix el propi centre o les famílies dels participants.

10.-Feu també teràpia amb gossos en l'àmbit particular?

Si, hi han usuaris que es desplacen a les nostres instal·lacions a fer sessions de teràpia de forma individual.

11.-Només feu teràpia amb gent amb discapacitat o també amb persones que tenen altres patologies?

Fem teràpia a tot tipus de persones, tinguin o no discapacitat.

12.-Quin temps tardeu en tenir un gos ensinistrat?

Un gos de teràpia aprèn al llarg de tota la seva vida, cada vegada es fa més complert i té més experiència, però és a partir de l'any que comença a participar en sessions. Un gos d'assistència sol estar preparat quan té uns dos anys.

13.-Hi ha alguna raça especial per treballar-hi o qualsevol gos treballat pot ser un gos de teràpia/assistència?

Qualsevol gos pot ser un gos de teràpia o assistència, exceptuant les races catalogades com a perilloses. Tant en teràpia com assistència normalment utilitzem llauradors i Golden retrievers. En teràpia també utilitzem races de gos petits com els cavalliers o els canixes.

14.-És important el sexe del gos?

És indiferent.

15.-Que aporta exactament el gos de teràpia ?

El gos de teràpia, és una eina al servei del terapeuta, és un estímul que obre un camp molt ampli perquè l'usuari es mostri més obert i motivat i alhora el terapeuta pugui treballar de forma més eficaç, utilitzant el gos conjuntament amb d'altres recursos per dur a terme la seva intervenció terapèutica. Facilitant així la cooperació i implicació del usuari en el procés terapèutic o educatiu.

16.-El gos d'alerta mèdica el coneixem per la seva eficàcia en la detecció d'hipoglucèmies i epilèpsia. És cert que existeixen també gossos detectors de càncer?

Si, però el procediment que utilitzen és molt diferent doncs és necessari la utilització de material específic perquè ho puguin fer, a diferència dels altres que un cop ensinistrats ho fan només a través del seu olfacte.

17.-Què passa amb la persona que té un gos d'assistència quan aquest mor? Se li pot adjudicar un altre immediatament?

S'intenta adjudicar-li un altre amb el menor temps possible.

18.- Hi ha mesures que assegurin el benestar dels gossos entregats per assistir?

Si, cada 6 mesos els anem a veure i un cop l'any els revisa el nostre veterinari.

19.-Seria una opció agafar gossos de les protectores per ensinistrar-los?

Si és una molt bona opció, però és molt difícil seleccionar un gos per aquest treball doncs no pots saber quines experiències anteriors han tingut i això fa que sigui difícil de saber com respondrà davant d'estímuls i situacions estressants per a ell.

20.-Vosaltres sous els que teniu l'última paraula per dir que un gos ja està preparat?

Si, i després és la Generalitat de Catalunya la que ho ha de certificar.

21.-Recordeu alguna vivència especial? I alguna decepció important?

Personalment l'entrega dels dos primers gossos d'assistència per a nens amb autisme a les comarques de Girona, va ser una experiència molt emotiva. Una decepció important és quan se'n va morir un dels gossos amb els quals vaig iniciar el projecte de les teràpies.

22.-Heu sortit a diferents diaris parlant del vostre treball a la província de Girona amb diferents entrevistes i articles fins a on us agradaria arribar? Albert, com a director del centre vas rebre un premi al millor jove emprenedor creatiu de Catalunya el 2011, això demostra la teva dedicació i empenya, que necessaries per poder arribar als teus objectius?

No ens volem fixar cap marca a nivell de reconeixements, doncs el dia a dia i el camí de la feina ben feta és el que et porta a marcar-te objectius i el que et guia cap al següent pas. L'únic objectiu que tenim és el de fer arribar, cada dia, les teràpies assistides amb gossos a més persones, intentant així millorar la seva qualitat de vida

23.-Creus que seria possible aconseguir que algun hospital de la província ja sigui Figueres, Girona pogués arribar a fer teràpia amb gossos per a la secció de pediatria com s'està fent a Sant Joan de Déu?

El fet d'entrar a un hospital de les comarques de Girona és un projecte amb el qual estem començant a treballar, espero que en poc temps puguem donar més informació sobre aquest tema.

Entrevista a en Fran:

En Fran és un ciutadà figuerenc nascut l'any 1985, també s'ha convertit en el primer alt empordanès en aconseguir un gos pigall. Vaig tenir el privilegi d'entrevistar-lo i veure com treballava amb el gos fent un recorregut per les afores de Figueres. En **Drako** pertany a en Fran i s'ha creat un vincle molt fort entre els dos visible a simple vista. A continuació deixo íntegra l'entrevista a en Fran.

1.-Quan temps fa que tens en Drako?

En Drako me'l van donar el 29 d'Abril de 2008, amb només 21 mesos d'edat.

2.-Va ser fàcil adaptar-vos l'un amb l'altre?

Al principi va ser complicat, jo vaig estar dotze dies a Madrid a la FOPG (*Fundación Onze del Perro Guia*), que està ben bé a Boadilla del Monte. El segon dia que jo estava a l'escola me'l van presentar, al començament t'intenta buscar el teu límit, i com que en Drako és molt dominant i tenia un cert vincle amb la instructora no feia cas. El primer dia vas per Madrid i l'instructor està darrera a 10/20 metres del gos pigall; en Drako, conscient d'això mateix, es girava i quan li donava una ordre de vegades no em feia cas ni a la primera, ni a la segona... inclús a vegades ni a la tercera!

Sí que va costar,... ja m'havien dit que era un gos per donar-li a una persona que ja hagués tingut un gos guia, però pel perfil que tens (et fan unes proves per saber com et mous amb el bastó, si camines ràpid i proves de força) em van donar al Drako. El més complicat és quan tornes de Madrid fins Figueres i et trobes tu i en Drako, sols. Sí que és cert que els dos primers dies la instructora va ser allà per veure el recorregut i ajudar-me en qualsevol problema. També vam fer seguiment a Olot ja que treballava allà. Quan va marxar la instructora, el problema que vam tenir va ser que alhora de buscar pas de vianants es diu "*Busca cruze*" (en castellà ja que els ensinistren així) no hi havia maneres de que en busqués, havia de fer mitja volta i fer obediència que és "*Sienta*" i "*échate*" (sentar-se i que s'estiri), es bàsicament perquè entengui que el que manes ets tu. Un cop feta la obediència es torna a caminar i a donar l'ordre de "*busca cruze*". Avui dia en Drako fa anys que està acostumat al terreny i obeeix a la primera. Diuen que el gos tarda sis mesos a ser teu del tot i a crear el vincle i jo crec que és correcte, vaig tardar aproximadament això en unir-me del tot a ell.

3.-A dia d'avui, trobes essencial la seva ajuda?

I tant! Abans anava amb bastó, costava molt prendre la decisió de sol·licitar el gos, és una gran responsabilitat, crea dubte, al complir els vint-i-cinc vaig demanar-lo i vaig tardar dos anys i mig en aconseguir-lo degut a la llarga llista de demandes. Anar amb en Drako no té res a veure amb anar amb el bastó, sí que et mous amb el bastó però el fet de tenir un gos guia et soluciona moltes coses, vas més ràpid etc... En Drako evita tots els obstacles, amb el bastó topes amb ells. Si no tingués gos guia ara mateix, no dubtaria ni un moment en sol·licitar-ne un altre.

4.-Quan estàs treballant algun nen o ciutadà molesta el gos?

De fet treballo a una oficina i no entren nens, però quan vas pel carrer els nens que no els hi tenen por als gossos s'apropen i el toquen, però també trobo molt que els pares sempre pregunten si el poden tocar, en cas de que estigui aturat esperant a algú o en algun semàfor els deixo. A més a en Drako li encanten els nens!!

5.-Has tingut algun problema en algun recinte públic?

En algun restaurant sí que hem tingut problemes alhora de passar. Et diuen "A la porta ja diem que gossos no" i els hi hem d'explicar que hi ha una nova llei que el gos guia pot entrar a tots els establiments, tot i que segueixen sense voler, molts cops deixar-te passar, en algun cas he hagut de marxar. És pel tema de la ignorància que no et deixen passar. Sempre vaig amb l'acreditació com a gos guia, el llibre de les vacunes, etc... Sí que podia haver denunciat tal establiment i els hi podia haver caigut una multa econòmica considerable tot i que no m'agrada fer-ho. De fet, en Drako pot entrar a més llocs que nosaltres, pot entrar a qualsevol lloc excepte en un quiròfan!!

6.-Consideres a en Drako també una mascota o només una ajuda?

Mascota, sense cap dubte, en Drako ha passat gairebé totes les 24h al meu costat des del 2008, s'ha creat un vincle que dubto molt que es trenqui algun dia. Quan està a casa és una mascota, mai m'ha fet cap destrossa, com altres gossos que es puguen al sofà, trenquen alguna cosa, etc... Tot i que sí que algun cop posa el morro a les escombraries, però no deixa de ser un gos.

7.-Algun cop has hagut de separar-te d'ell?

Sí, algun cop he anat de vacances i l'he hagut de deixar amb els pares. Me'l van donar l'Abril i el Setembre vaig anar a Pequín, portàvem cinc mesos, quan el vaig deixar... Buf! Jo volia anar de vacances, però mai l'has deixat, sí que el deixes amb els pares, però portes cinc mesos dia i nit - com qui diu- amb ell, el deixes i l'enyores, quan portes ja unes hores sense ell penses que ja l'has deixat en bones mans. Es com si deixessis el fill, el deixes en bones mans però ets tu qui el cuida i el vigila millor. En Drako depèn molt de mi, quan el deixo amb algú es posa a plorar davant la porta. Quan el deixo un quart d'hora sol a casa i torno sembla que faci mesos que no m'ha vist, comença a saltar i es posa molt content.

8.-Hi ha quelcom que espanti en Drako?

Buf!! Els petards, els petards el tornen boig, comença a tremolar, es vol refugiar, els dies de Sant Joan li dono alguna pastilla per que estigui tranquil i no s'espanti tant. Amb un petard perd el nord. La tarda de Sant Joan abans de que es comencin a tirar petards trec el gos per tal de portar força estona a casa abans de que comencin a tirar-los. De fet, una experiència vaig anar a un casament, i alhora de desconxar les ampolles de cava, per molt lluny que estiguin comença a tremolar i vol sortir del recinte, des d'aquell dia no el porto a cap esdeveniment semblant, jo estic tranquil i ell també.

9.-T'agradaria donar algun missatge a la societat sobre aquest tema?

Sí, quan vegin un gos guia pel carrer, que l'usuari el te agafat per l'arnes o estem caminant, si us plau no toquin el gos, perquè desconcentreu el gos i és un perill, si vull creuar un pas de zebra i li

comencen a donar menjar i acariciar-lo el gos deixa de dependre de mi i és un perill. Inclús si vaig a un restaurant que no li donin menjar perquè em puc trobar que el següent dia que vulgui anar a un restaurant el gos vagi de taula en taula mirant si li donen menjar. I clar, la culpa seria meva. I un últim missatge, poc relacionat amb el gos d'assistència però sí que ho està amb el tema gossos, aquella gent que tingui gossos i els treu al carrer per tal de que facin les seves necessitats, si us plau, que les recullin. Que hi ha bosses a molt bon preu al súper i molt maques, que les recullin i les llencin a les papereres, jo ho faig perquè és la meva obligació, quan en Drako fa les necessitats les recullo, tenir un gos et fa tenir unes obligacions i aquesta és una, el brut no és el gos, és l'amo. Pot fer gràcia però t'ho dic, hi ha vegades que recullo l'excrement del meu gos i apart, m'enduc a la sabata lo de l'altre, clar, abans hi ha hagut una persona no ha recollit les necessitats que el gos ha fet prèviament. Apart que s'ha de ser cívic.

Font 37: en Fran i en Drako, de camí a casa

7.- ENQUESTA

Preguntes

1.-Quin és el teu sexe? *

- Femení
- Masculí

2.-Quina és la teva edat? *

- De 0 a 10
- De 10 a 20
- De 20 a 30
- De 30 a 40
- De 40 a 50
- Més de 50.

3.- Tens gos?

- Sí
- No

4.- Saps què és un gos d'assistència? *

- És un gos anomenat "gos pigall" per ajudar a invidents.
- És un gos d'ajuda per a tothom
- És un gos de rescat
- Un gos format per ajudar a persones amb necessitats físiques o psíquiques
- No ho se.

5.- Saps quins tipus de gossos d'assistència hi ha? *

- El gos pigall per invidents
- Crec que hi ha més gossos però no els conec
- Altres

6.-Coneixes algú que tingui un gos d'assistència? *

- Sí
- No

7.- Saps quines races s'utilitzen per treballar com a gos d'assistència? *

Es pot escollir més d'una resposta.

- Pastor Alemany
- Golden Retriever
- Labrador
- Qualsevol raça
- Altres

8.- Saps què és un gos de teràpia? *

- Gos que ajuda anímicament a una persona
- Gos utilitzat com a eina terapèutica per persones amb necessitats especials
- No ho se

9.- Coneixes algú que hagi fet teràpia amb aquests tipus de gossos? *

(Amb gossos de teràpia)

- Sí
- No

10.-Coneixes quins tipus de gossos s'utilitzen per fer de gos terapèutic? *

- Qualsevol gos
- Qualsevol gos petit
- No ho se

11.- Saps qui forma els gossos d'assistència i de teràpia? *

- La generalitat
- Voluntaris
- Centres privats
- Cossos públics com policia i/o bombers
- Altres

12.- Quan creus que es tarda en formar un gos d'assistència o teràpia? *

- 1 mes
- 3 mesos
- 6 mesos
- 1 any
- 18 mesos
- 2 anys

13.- Creus que són necessaris els gossos d'assistència en la nostra societat? *

- Sí
- No
- Només en algun cas

14.- Creus que poden ser útils les teràpies amb gossos? *

- Sí, sense cap dubte
- Sí, però hi ha altres alternatives que aconseguen els mateixos objectius.
- No

15.- Creus que és ètic l'ús dels gossos en benefici de les persones? *

- Sí
- No
- Sí, però regulat.

16.- Saps si hi ha alguna llei que reguli el treball dels gossos d'assistència i/o teràpia? *

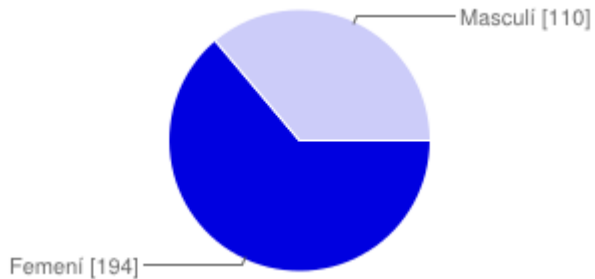
- Sí
- No

17.- Coneixes el sistema "clicker" d'ensinistrament? *

- Sí
- No

Respostes

1.-Quin és el teu sexe?

Femení **194** 64%

Masculí **110** 36%

Les respostes van ser superiors en el cas del gènere femení.

2.-Quina és la teva edat?

De 0 a 10 **0** 0%

De 10 a 20 **161** 53%

De 20 a 30 **41** 13%

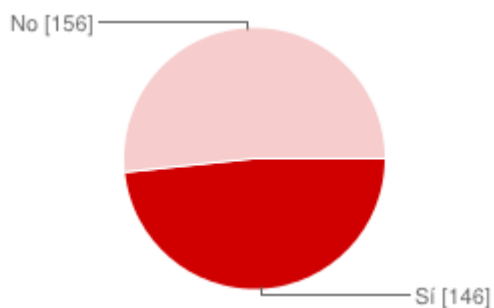
De 30 a 40 **23** 8%

De 40 a 50 **38** 13%

Més de 50 **41** 13%

La majoria de les respostes van ser a la franja de 10 a 20 anys, previsible per ser, aquesta enquesta, online.

3.- Tens gos?

Sí **146** 48%

No **156** 51%

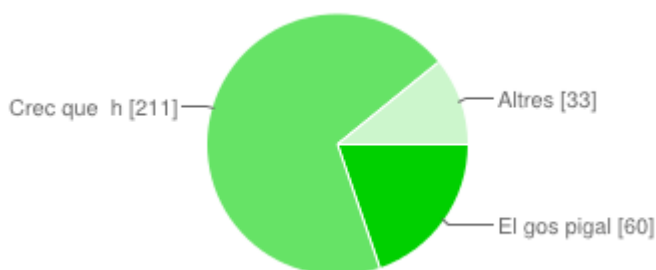
En aquesta resposta és sorprenent la quantitat de persones que tenen gos, quasi la meitat dels enquestats.

4.- Saps què és un gos d'assistència?

És un gos anomenat "gos pigall" per ajudar a invidents.	51	17%
És un gos d'ajuda per a tothom	14	5%
És un gos de rescat	2	1%
Un gos format per ajudar a persones amb necessitats físiques o psíquiques	216	71%
No ho se.	21	7%

En aquesta resposta, la majoria de les persones van respondre correctament, cosa que vol dir que es coneix el treball del gos d'assistència.

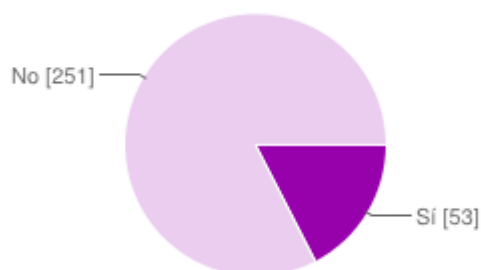
5.- Saps quins tipus de gossos d'assistència hi ha?

El gos pigall per invidents	60	20%
Crec que hi ha més gossos però no els conec	211	69%
Altres	33	11%

La majoria de les respostes a la pregunta sobre la diferenciació dels gossos d'assistència és de desconeixença, la població sap que hi ha diferents tipus però els manca informació.

6.-Coneixes algú que tingui un gos d'assistència?

Sí	53	17%
No	251	83%

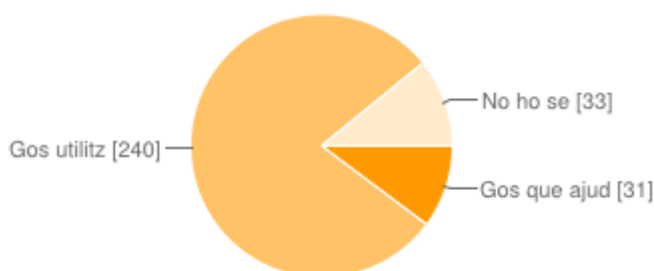
Sorprenent també aquí la resposta afirmativa en un 17% dels casos que coneixen usuaris de gossos d'assistència

7.- Saps quines races s'utilitzen per treballar com a gos d'assistència?

Pastor Alemany	127	42%
Golden Retriever	135	44%
Labrador	205	67%
Qualsevol raça	43	14%
Altres	54	18%

La prevalença és, en la suara esmentada pregunta, el gos de raça Labrador, que és molt utilitzat però no és la única raça també es treballa amb el Pastor Alemany i el Golden retriever.

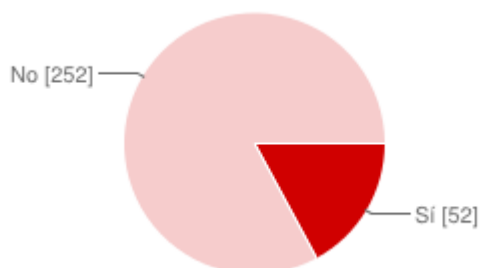
8.- Saps què és un gos de teràpia?

Gos que ajuda anímicament a una persona	31	10%
Gos utilitzat com a eina terapèutica per persones amb necessitats especials	240	79%
No ho se	33	11%

Aquesta és una pregunta bàsica per veure el nivell de coneixença de la població. Si bé és cert que algú pot haver contestat "no ho sé" o "gos que ajuda anímicament" (que seria part de la resposta correcta), la majoria de la població és coneixedora de la utilitat de la teràpia

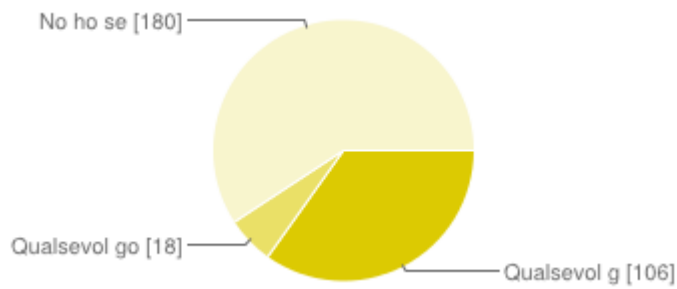
9.- Coneixes algú que hagi fet teràpia amb aquests tipus de gossos?

Sí	52	17%
No	252	83%

Hi ha un gran nombre de persones que han respost negativament a la pregunta anterior, cosa que ens indica que queda molt camí per recórrer.

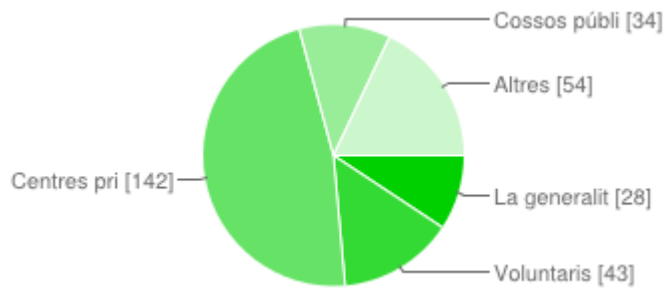
10.-Coneixes quins tipus de gossos s'utilitzen per fer de gos terapèutic?

Qualsevol gos	106	35%
Qualsevol gos petit	18	6%
No ho se	180	59%

La majoria dels enquestats no coneixen els tipus de gossos que s'utilitzen (59%); qualsevol raça de gos es pot utilitzar un cop ensinistrat per ser un gos de teràpia, no s'utilitzen els gossos etiquetats com a "perillosos"

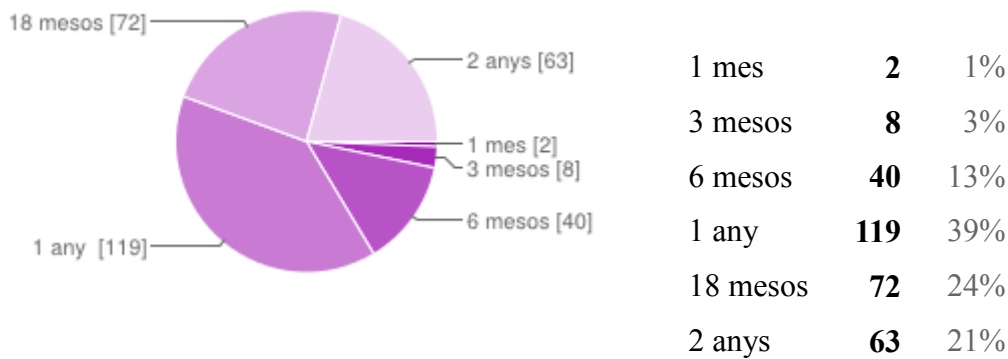
11.- Saps qui forma els gossos d'assistència i de teràpia?

La generalitat	28	9%
Voluntaris	43	14%
Centres privats	142	47%
Cossos públics com policia i/o bombers	34	11%
Altres	54	18%

Són normalment centres privats reconeguts per la Generalitat per poder tenir l'acreditació de gos d'assistència i/o teràpia

12.- Quan creus que es tarda en formar un gos d'assistència o teràpia?

La resposta correcta hauria estat "18 mesos", resposta només marcada pel 24% dels enquestats

13.- Creus que són necessaris els gossos d'assistència en la nostra societat?

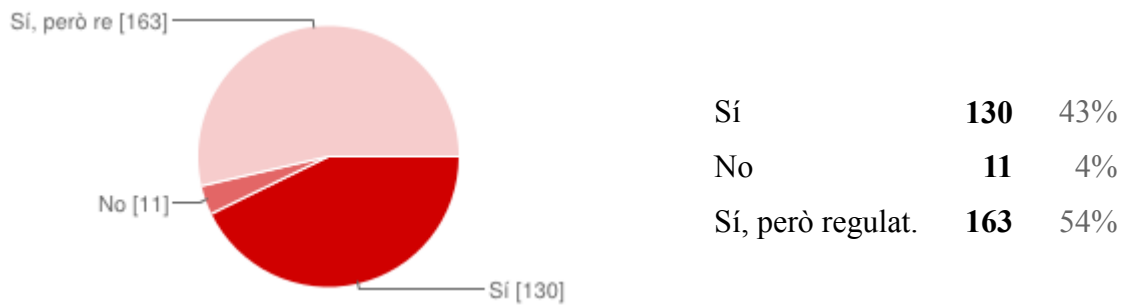
El 89% respon afirmativament a la pregunta anterior, la qual cosa vol dir que, cada cop més, són conegudes i valorades aquest tipus de teràpies.

14.- Creus que poden ser útils les teràpies amb gossos?

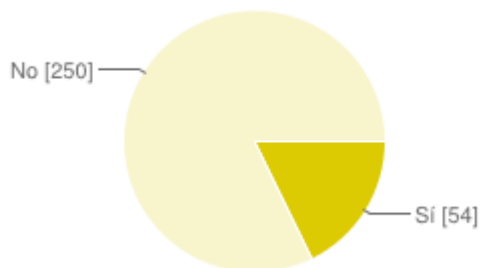
Igualment aquí, però amb un 81%, valoren la utilitat de les teràpies. Un 18% les valora positivament però no creu que siguin indispensables.

15.- Creus que és ètic l'ús dels gossos en benefici de les persones?

La majoria dels enquestats troben ètic l'ús de gossos en benefici de les persones, però un 54% del total opina que hauria de ser regulat pel benestar de l'animal

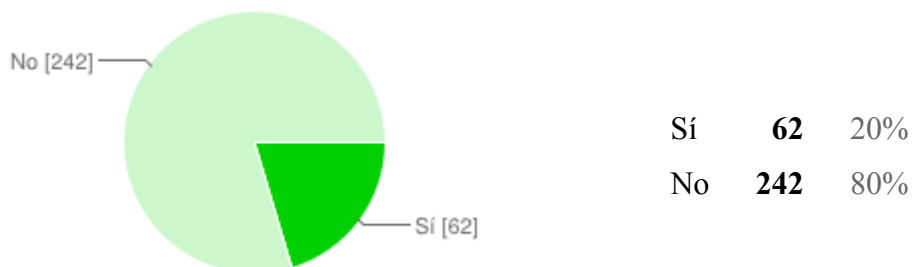
16.- Saps si hi ha alguna llei que reguli el treball dels gossos d'assistència i/o teràpia?

Sí	54	18%
No	250	82%

Segons la llei 19/2009 del 26 de novembre del 2009, la Generalitat regula el treball dels gossos d'assistència o de teràpia; per tant, només un 18% de qui va respondre l'enquesta va estar encertat.

17.- Coneixes el sistema "clicker" d'ensinistrament?

El sistema d'ensinistrament en positiu –clicker- encara és desconegut (en un 80% dels casos)

8.- CONCLUSIONS

Tot aquest procés de recerca m'ha fet adonar que tots som molt diferents i alhora molt semblants; gent amb diferents problemes tant físics com psíquics i amb desigualtats de diferent grau però amb una cosa en comú: tots millorem amb l'afecte i amb la companyia i això és el que proporciona el gos d'una forma incondicional.

La part pràctica ha reforçat la revisió bibliogràfica, he pogut verificar en primera persona i amb diferents tipus de trastorns, discapacitats o persones amb risc d'exclusió social la millora i el benestar que aportaven els gossos, ja sigui en millorar i facilitar la vida en el cas dels gossos d'assistència a les persones que per qualsevol tipus de discapacitat es troben en situació de desigualtat, com en el cas de els gossos de teràpia que redueixen els efectes negatius de les persones que pateixen diversos trastorns o es troben en risc d'exclusió social. He pogut seguir casos personals de nens com és el cas dels infants del centre de Font de l'Abella i he pogut constatar que les teràpies amb els gossos milloren dia a dia les seves capacitats motores, intel·lectuals, socials i comunicatives; en el cas de l'infant que preparaven per rebre un gos d'assistència ja li ha estat entregat i tots dos s'han adaptat perfectament, ara s'estan fent els papers per acreditar-lo oficialment a la Generalitat de Catalunya. Els instructors i terapeutes del centre CTAC continuen amb la teràpia dels adults del centre Altem de Figueres i la seva informació és, que van evolucionant dia a dia amb les seves trobades amb els cans i la estimulació cognitiva, socioemocional i de rehabilitació funcional; per altra part, les persones grans del *Centre Geriàtric Sanitas Gerunda* esperen impacients el dia de la visita dels peluts que tant milloren la seva situació anímica. La gran acceptació que ha tingut la intervenció assistida amb cans a l'hospital Sant Joan de Déu ha fet que es consolidés el programa "animalnen" per tal de poder donar a les famílies un espai d'interacció positiva i enriquidora per reconduir les situacions negatives que es poden donar en processos de malaltia i/o discapacitat de curta o llarga evolució. Així doncs crec que he pogut aconseguir els objectius del meu treball: poder corroborar que els gossos d'assistència i de teràpia milloren indiscutiblement la vida de les persones que d'alguna manera reben la seva ajuda, les entrevistes personals ho verifiquen i les meves experiències també.

L'enquesta realitzada per internet demostra que la població coneix en general, i cada dia més, aquests tipus de teràpies però manca informació sobre la seva regulació i sobre les característiques específiques. La societat s'ha de sensibilitzar i normalitzar la utilitat dels gossos d'assistència i de teràpia.

El futur de les IAA és convèncer les institucions públiques que les teràpies assistides amb gossos funcionen i això només és possible fer-ho amb dades que demostrin aquesta eficàcia del binomi home/gos.

Hem de valorar que persones com l'Albert i en Pere que treballen cada dia amb aquestes teràpies gaudeixin tant de la seva feina i s'esforcin a que des d'un nen fins a un avi puguin somriure com els he vist fer-ho jo.

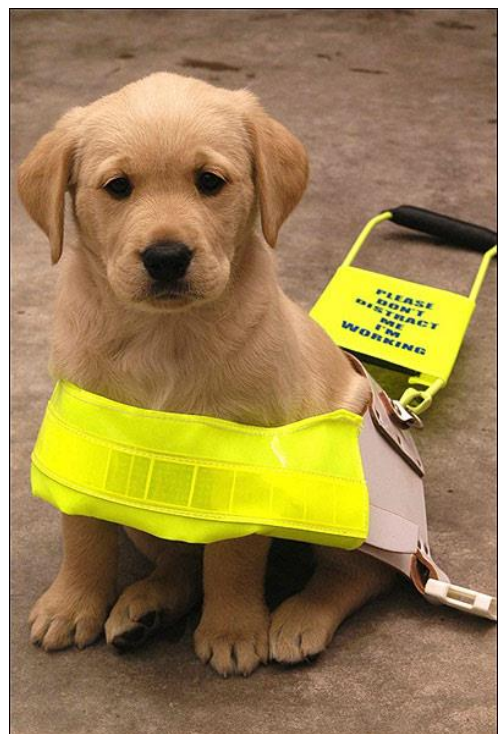
Gràcies, doncs.

BLOC III: ANNEXES

BIBLIOGRAFIA

- Signes Llopis, Miguel Angel **“Manual de educación y adiestramiento de perros de terapia”**, 1a ed., San José C.R.: Master Litho, 2012. ISBN 978-9968-539-09-8
- Fundación Purina **“Animales de compañía, fuente de salud: comunicaciones IV Congreso Internacional”** Congreso Internacional Animales de Compañía, Fuente de Salud. Barcelona, España: 1a Ed (1998) ISBN 199-9488-041-00-4.
- Cusack, Odean **“Animales de compañía y salud mental”** Fundación Purina. (Barcelona). 1991, 1a. Ed. ISBN. 84-88041-00-4.
- Martínez Alcalde, J.; Fecha Martínez: **“Manuales de evaluación de la eficacia de la terapia asistida con animales”** Barcelona: Fundación Affinity. Viena Serveis Editorials, S.L.; 2006.
- Levinson, Boris M; Úbeda, María Rosa. **“Psicoterapia infantil asistida por animales”** Fundación Purina (Barcelona, España) 1a Ed. 1995 ISBN 8488041179.
- Francesc Ristol Ubach- Eva Domènech Elizal **“Terapia asistida con animales” i “Manual práctico para técnicos y expertos en TAA”** 1ª ed.Barcelona, març 2011.CTAC. ISBN 9-788461-482184
- Estivill, Sara. **“La terapia asistida por animales: síntesis u sistemática”** Madrid: Tikal, 1999
- Ridruejo Alonso, Prod. Dr. Pedro: **“Terapia asistida por animales: síntesis y sistemática”**. Barcelona Fundación Affinity, 2006.

Font 38: cadell de gos assistent

WEBGRAFIA

miguelangelsignes.wordpress.com/category/curriculum-vitae
<http://argos.portalveterinaria.com/noticia.asp?ref=4212>
http://www.voraus.com/adiestramientocanino/modules/wfsection/html/a000606_Terapia_O_Actividad_Asis_tida_Por_Animales_Y_La_Tercera
<https://docs.google.com/file/d/oBzTF9L7g8CuzOTIyZjM3NzEtMTczOSooZGJjLWIwMzMtMDgyMWIyYTB>
<https://docs.google.com/file/d/oBzTF9L7g8CuzOTIyZjM3NzEtMTczOSooZGJjLWIwMzMtMDgyMWIyYTB>
<http://www.doogweb.es/2010/08/05/perros-de-terapia-y-trastornos-de-espectro-autista/>
<http://ddd.uab.cat/pub/trerecpro/2011/85769/terassgos.pdf>
<http://www.slideshare.net/umbrio1/taa-animada>
http://www.doogweb.es/doogweb-resumen/Doogweb_julio2013.pdf
<https://sites.google.com/site/escolasolceducacioespecial/terapia-assistida-amb-gossos>
http://repositori.uvic.cat/bitstream/handle/10854/2501/trealu_a2013_sanchez_aina_analisi_terapies.pdf?sequence=1
<http://ddd.uab.cat/pub/trerecpro/2011/85714/gosassterass.pdf>
<http://www.ctacgirona.com/ca/noticies>
<http://www20.gencat.cat/portal/site/bsf/menuitem.7fca6ecb84d307b43f6c8910b0coe1a0/?vgnnextoid=eb6cf676ae354210VgnVCM1000008doc1e0aRCRD&vgnnextchannel=eb6cf676ae354210VgnVCM1000008doc1e0aRCRD#Bloc737816fb47049210VgnVCM2000009boc1e0a>
<http://www.ctac.cat/CTAC/ctactformacioninicio.html>
<http://www.ctac.cat/CTAC/ctacintervencionesasistidasconperros.html>
<http://www.eixdiari.cat/opinio/doc/24129/terapies-dassistencia-amb-gossos.html>
<http://ddd.uab.cat/pub/trerecpro/2011/85714/gosassterass.pdf>
<http://www.xtec.cat/insvescomtatdecabrera/calaix/projectederecerca4t/elmilloramicdelhome.pdf>
http://www.voraus.com/adiestramientocanino/modules/wfsection/html/a000606_Terapia_O_Actividad_Asis_tida_Por_Animales_Y_La_Tercera_Edad.pdf
<http://educacionanimal.wordpress.com/category/perros-de-asistenciaperros-guia/>
http://www.zooterapias.com/img/terapies-assistides-per-animals_el-gos-el-millor-amic-de-lhome_SARA-SOLER-FIGULS.pdf
<https://ddd.uab.cat/pub/estudis/2013/115241/terassani.pdf>
<http://www.dogtoranimal.es/articulos.php>
<https://www.facebook.com/formacion.bocalan?ref=ts&fref=ts>
<http://www.doogweb.es/2010/07/10/terapia-asistida-con-animales-y-enfermedad-mental/>
<http://www.doogweb.es/2014/06/30/revista-gratis-doogweb-n%C2%BA-21-junio-2014/terapiacan.com/blog/>

HEMEROTECA

www.tv3.cat/3alacarta/videos/4075850

<http://www.tv3.cat/videos/3515210/Gossos-que-ajuden-infants-discapacitats>

<http://www.tv3.cat/videos/5001251/Terapia-amb-gossos-a-Bescano>

<https://www.youtube.com/watch?v=95fun5Xtk6Q>

<http://www.tv3.cat/3alacarta/#/videos/4075850>

<http://www.324.cat/noticia/2390947/catalunya/Un-caniche-gegant-es-converteix-en-gospigall>

www.ctacgirona.com/ca/noticies/

Company de vida i oportunitat laboral

Crit ofereix a tres discapacitats un projecte per ser ensinistradors de gossos d'assistència

Afectada per la manca d'ajudes de l'administració pública, l'Associació Crit ha desenvolupat un projecte que ofereix a persones amb diferents discapacitats físiques la possibilitat de convertir-se en ensinistradors de gossos d'assistència professionals, alhora que els proporciona una font d'ajuda per dur a terme tasques quotidianes com obrir portes o calaixos, encendre llums o treure's les sabates sense haver de dependre de cap altra persona.

EL REPORTATGE

Robert Van Eckhout
GIRONA

Tres persones amb discapacitat formen part actualment del projecte, que durarà un any

A més de conviure amb el gos durant un any i beneficiar-se de la seva ajuda, el formaran i rebran una titulació

Una extensió de la pròpia persona que ajudi a obrir i tancar portes, pitjar els interruptors de la llum, accedir als continguts de calaixeres o per assistir en tasques com treure's les sabates. Fets habituals en el dia a dia de tothom, difícils per a alguns sectors de la població, com aquells qui pateixen alguna discapacitat física. Amb l'assistència d'un gos ensinistrat, la Fundació Crit pretén facilitar aquestes tasques a aquestes persones, així com els ofereix una possibilitat d'inserció laboral, ja que en el termini d'un any els concedeix el títol d'ensinistradors de gossos d'assistència.

Amb el projecte «Solo no, juntos», i amb la col·laboració d'entitats privades com Nestlé Purina i la Fundació Adecco, la Fundació Crit pretén oferir un programa de benefici doble per a gent amb diferents discapacitats físiques. La prova, que va fer els primers passos al mes de novembre, s'ha iniciat amb tres persones i té un termini previst durant aquest any.

Els beneficiaris, segons explicava ahir el vicepresident de Crit, Albert Marqués, són dobles. D'una banda, els beneficiaris deuen de ser

dependents d'altres persones per algunes tasques ordinàries; i de l'altra, s'ofereix una formació laboral, amb l'adquisició d'unes competències professionals que s'acaben premiant amb la titulació d'ensinistrament de gossos d'assistència.

Adaptació al cas personal

Dues persones amb cadira de rodes i una qui no pot aixecar cap tipus de pes són les que van començar fa un mes a participar en aquest projecte. Els seus companys de viatge, durant un any, seran en Nino, en Tin i en Roc. Durant les primeres setmanes, els beneficiaris d'aquesta iniciativa rebran la formació al centre especial de l'Associació a Girona, on es farà la primera presa de contacte, la introducció i familiarització amb el gos i aprendran a formar els animals. En aquest procés, a més, també s'adaptaran les habilitats de cada gos a l'ajuda que necessita el seu amo.

La formació passa per fer que els gossos facin tasques com pitjar els interruptors de la llum.

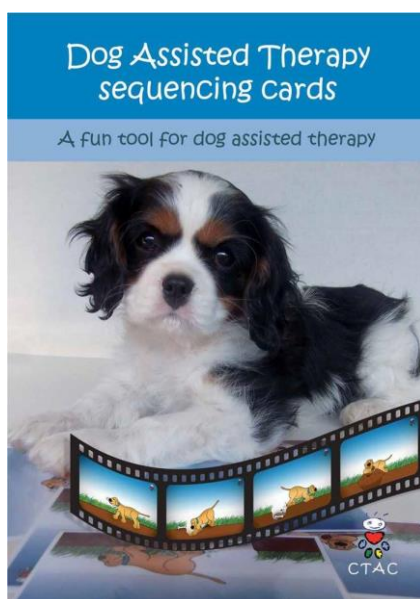
Un cop finalitzada aquesta primera etapa, d'uns dos o tres mesos, els animals ja aniran a viure amb els discapacitats. En aquesta fase de la formació, els professionals de Crit faran un seguiment de l'evolució del procés i de la relació que tenen amb l'animal. Durant el temps restant, el gos s'ha de convertir en una extensió que permeti fer tasques com obrir i tancar portes, o també portar les bosses de la compra. Un cop finalitzat el procés, els tres beneficiaris podran triar si

es queden o no amb l'animal, i a més tindran una porta oberta més al món laboral.

Manca d'ajuda pública

En el marc de la presentació d'aquest projecte, Albert Marqués va aprofitar per agrair a Purina i Adecco per la seva col·laboració. La primera, per exemple, aporta menjar per als gossos de forma gratuïta. Va explicar que si no fos per les aportacions que fan els voluntaris i les empreses privades, l'Assoc-

ciació ja hauria hagut de deixar estar la seva tasca, ja que fa dos anys que no cobra les ajudes de l'administració pública. Així, va afirmar que si se seguissin cobrant, en comptes de sis beneficiaris de projectes com el «Solo no, juntos», n'hi podria haver 10. Marqués també va remarcar que Girona no és actualment una ciutat adaptada per a discapacitats, enumerant un gran nombre de barreres arquitectòniques.

(Cartes sobre els gossos de teràpia utilitzades per treballar amb els nens)

La casa Panini, aquest any (2014) ha inclòs en la seva col·lecció els gossos de teràpia de Sant Joan de Déu

Conte sobre els gossos de teràpia

Font 39: la meva gossa Uni

